

PRAMEŇ

KULTÚRNO - SPOLOČENSKÝ ČASOPIS SLOVÁKOV V CHORVÁTSKU

09/2008

SAVEZ SLOVAKA
ZVÁZ SLOVÁKOV

**PODPREDEDA VLÁDY SR DUŠAN ČAPLOVIČ NAVŠTÍVIL CHORVÁTSKO
OKRÚHLÝ STÔL V RIJEKE/ ILOČKÉ LETO PO 29.KRÁT
IX. VEČER POLESŇAKOV / NECH ŽIJE DIVADLO A MY S NÍM!**

Redakcia:

Šéfredaktor, prof. Andrej Kuric
tel.: 031 503 311
e-mail: andrija.kuric@os.t-com.hr
zástupca šéfredaktora, prof. Božena Dasovićová
-
Jazyková úprava, prof. Ján Širka
-
Tajomníčka, Branka Baksová
-
graficko-technická úprava, A. M.

Dopisovatelia:

Andelka Đunda
Ivan Hudec
Zdenka Uzelová
prof. Vesna Baksová
Vera Miksádová
Željko Brnjik
Anđela Majdišová
Anica Popovićová
Mario Gržinić
Zlatko Jevak
prof. Željko Jantošik
A. M. Kuric
Olga Služková
Lidija Hološová
Andrija Čuha
Ivana Fabry

Adresa redakcie a vydavateľ:

Savez Slovaka-Zvaz Slovákov
Kralja Zvonimira 3 (PP 39)
HR-31500 NAŠICE
Telefón/fax: +385(0)31 613 433
E-mail: savez-slovaka@os.htnet.hr

www.savez-slovaka.hr

Tlač: TISAČ tiskara i
knjigovežnica Našice d.o.o.
Kralja Tomislava 4, Našice
Telefón: +385(0)31 613 354

Periodicita a náklad:

Mesačník, 850 výtlačkov

Bankový-účet:

2393000-1102027880
Slavonska banka d.d. Osijek
(Pobočka Našice)

Titulná strana:

IX. večer polesňakov, B. V. Baksová

Registrácia:

ISSN 1330-0512

Tiskovina **PRAMEŇ** je finansijski pomagana
iz Državnog proračuna Republike Hrvatske
za 2008. godinu.

Pojedini članci izražavaju osobna mišljenja i poglede
autora i ne moraju nužno biti u skladu s mišljenjima i stavovi-
ma redakcije i izdavača. Redakcija zadržava pravo izmjene
tekstova ili dijelova teksta. Slike se po želji vraćaju.

Podpredseda vlády SR Dušan Čaplovič navštívil Chorvátsko

Foto: A. Kuric

Podpredseda vlády SR Dušan Čaplovič s primátorom mesta
Plazoničom

V nedeľu 31. augusta 2008 docestoval podpredseda vlády SR pre vedomostnú spoločnosť, európske záležitosti, ľudské práva a menšiny Dušan Čaplovič na štvordňovú pracovnú návštevu Chorvátskej republiky. Intenzívny program tejto pracovnej cesty sa začal v Iloku, kde vicepremiéra SR, veľvyslanca SR v Chorvátsku, Jeho E. Jána Báňasa, zástupkyňu Slovákov a Čechov v chorvátskom parlamente a predsedu Zväzu Slovákov Andreja Kurica prijali predstavitelia MS Ilok na čele s predsedom Vlatkom Miksadam a predsedom Župnej rady slovenskej národnostnej menšiny Vukovarskej župy Milanom Pucovským.

Primátor mesta Ivan Plazonić a župan Vukovarsko-sriemskej župy Božo Galić prijali podpredsedu a delegáciu na miestnom úrade. Primátor mesta prichystal i slávnostný obed pre vzácných hostí. Podpredseda vlády SR navštívil takisto evanjelickú faru, kde sa stretol s farárom Dušanom Sajákom. V Slovenskom dome sa zúčastnil na predstavení novej monografie Slovenské divadlo v Iloku 1914 - 2008 a večer bol prítomný na kultúrnom programe v rámci tohtoročného 29. ročníka Ilocké leto.

V pondelok 1. septembra vicepremiér SR

navštívil niekoľko ďalších miest a obcí, v ktorých žije slovenská národnostná menšina. V Osijeku sa na pôde Univerzity Josipa Juraja Strossmayera stretol s pracovníkmi rektorátu, kde sa rozprával o spolupráci Osijeckej univerzity s univerzitami na Slovensku, konkrétne s Nitrianskou a Trnavskou univerzitou. Taktiež sa hovorilo o možnosti zaviesť uče-

nie slovenského jazyka a literatúry znovu na Osijeckú univerzitu. Zavítal do tunajšieho pivovaru, ktorého majiteľom a riaditeľom je krajan Ivan Komak. Potom navštívil slovenské osady Jurievec, Josipovec, Markovec, Jelisavec a Našice. Prijali ho starostovia a predsedovia jednotlivých organizácií Matice slovenskej, prezrel si niektoré základné školy, v ktorých sa vyučuje slovenský jazyk a kultúra. V Našiciach sa stretol s predsedom Zväzu Slovákov v Chorvátsku Andrejom Kuricom a tajomníčkou Zväzu Brankou Baksovou. Prezrel si tunajšiu Ústrednú knižnicu Slovákov v Chorvátsku a rozprával sa s primátorom mesta Našice Křešimirom Žagarom.

V utorok 2. septembra navštívil Záhrab, kde mal pracovné rokovania s predstaviteľmi chorvátskej vlády - s podpredsedníčkou vlády a ministerkou pre rodi-

Na večere v Našiciach

Foto: A. Kuric

nu, vojnových veteránov a medzigeneračnú solidaritu Jadrankou Kosorovou, podpredsedom vlády pre regionálny rozvoj, obnovu a návrat utečencov Slobodanom Uzelcom, ministrom vedy, školstva a športu Draganom Primorcom. Stretol sa takisto s ministrom zahraničných vecí a európskej integrácie Gordanom Jandrokovičom, premiérom Ivom Sanaderom a prijal ho i prezident Chorvátskej republiky Stjepan Mesić. Okrem týchto rokovanií navštívil v Záhrebe aj najväčší chorvátsky inštitút prírodných vied a technológií, ktorý nesie meno známeho chorvátskeho matematika, fyzika, astronóma, filozofa a diplomata z 18. storočia Rudjera Josipa Boškovića pochádzajúceho z

dnešného Dubrovníka. Večer sa zúčastnil osláv Dňa Ústavy Slovenskej republiky, ktoré organizovalo Veľvyslanectvo Slovenskej republiky v Chorvátsku.

Na stredu 3. septembra bola naplánovaná návšteva Rijeky. No pre povinnosti sa podpredseda Čaplovič so svojím sprievodom vrátil domov.

Slováci v Chorvátsku sa predstavili podpredsedovi SR v svojom ruchu, takí akí sú, so svojimi úspechmi, prácou, plánmi, ťažkosťami, radosťami. Dúfame, že pod-

predseda vlády bude mať pekný obraz o Slovákoch v Chorvátsku. A ako sľúbil, čoskoro nás opäť navštívi. (A.M.Kuric)

Na llokom lete

Foto: A. Kuric

Dušan Čaplovič

PhDr. Dušan Čaplovič, DrSc. (* 18. september 1946, Bratislava) je podpredseda vlády Slovenskej republiky pre vedomostnú spoločnosť, európske záležitosti, ľudské práva a menšiny. Je tiež podpredsedom strany SMER - sociálna demokracia. Pôvodným povoláním je archeológ, a člen redakčných rád viacerých domácich a zahraničných historických a archeologických časopisov.

Životopis

- 1969 absolvoval Filozofickú fakultu Univerzity Komenského (1970 PhDr., 1982 CSc., 1999 DrSc. v SAV)
- 1969 - 1980 bol vedúci historického odboru vo Východoslovenskom múzeu v Košiciach
- 1980 - 1986 bol vedúci oddelenia Archeologického ústavu SAV Nitra, pracovisko Košice

- 1986 - 1990 bol vedecký tajomník Archeologického ústavu SAV Nitra

- 1990 - 1992(?) bol zástupca riaditeľa Archeologického ústavu SAV Nitra

- 1992 - 2001: bol člen predsedníctva SAV Bratislava, z toho od roku 1995 podpredseda SAV:

- o 1992 - 1995 bol člen Rady vlády Slovenska pre vedu a techniku

- o 1995 - 1998 bol člen kolégia ministra kultúry Slovenska

- od roku 1994 externe prednáša na Filozofickej fakulte UK v Bratislave; je predseda Komisie pre archeológiu pri Medzinárodnom komitete slavistov vo Varšave; je zástupca SAV v International Social Science Council pri UNESCO v Paríži a člen Arbeitskreis für genetische Siedlungsforschung in Mitteleuropa v Bonne

- od 1996 je člen Permanent Committee Rulalia v Tervuren v Belgicku

- od 1998 je člen Medieval Settlement Research Group v Durhame v Spojenom kráľovstve.

Výber z diela

- Osídlenie Ostrej skaly nad Vyšným Kubínom. In: AVANS v r. 1977, Nitra 1978.

- Orava v praveku, vo včasnej dobe dejinnej a na začiatku stredoveku, Martin 1987.

- The Situation of Archaeological Research of Middle Ages. Agricultural Settlements in the Territory of Slovakia, in: Ruralia I, 1996.

- Etnické zmeny a vývoj stredovekého osídlenia v juhovýchodných oblastiach karpatského oblúku (9. - 12. storočie). In: Poczatki sasiedztwa. Pogranicze etniczne polsko-rusko-slowackie w sredniowieczu. Rzeszów 1996.

- Oblasti východných Karpát a horného Potisia za panovania Svätopluka I. In: Svätopluk I. 894 - 1994. Nitra 1997.

- Včasnostredoveké osídlenie Slovenska, Bratislava 1998.

- Osmičky v našich dejinách (Perfekt Brat. 1999)

- Dokumenty slovenskej národnej identity a štátnosti I., II. (Národné literárne centrum Brat. 1998)

- Dejiny Slovenska. Spoluautori: Viliam Čičaj, Ľubomír Lipták, Ján Lukačka ()

Politická činnosť

Dušan Čaplovič po roku 1970 v čase tzv. normalizácie vstúpil do KSČ. Od roku 2001 je podpredsedom strany SMER, ktorá od 1. januára 2005 pôsobí pod názvom SMER - sociálna demokracia a zároveň členom jej predsedníctva. Bol ministrom školstva, vedy a kultúry v tieňovej vláde SMERu. V roku 2002 bol zvolený za poslanca Národnej rady Slovenskej republiky a bol členom Výboru NR SR pre nezlučiteľnosť funkcií a Výboru NR SR pre vzdelanie, vedu, šport a mládež, kultúru a médiá. Od roku 2006 je podpredsedom vlády SR pre vedomostnú spoločnosť, európske záležitosti, ľudské práva a menšiny.

Okrúhly stôl v Rijeke

Foto: B. V. Baksová

Účastníci a hostia

Dňa 6. septembra 2008 sa v nových miestnostiach Matice slovenskej Rijeke uskutočnil okrúhly stôl Vývin a perspektíva slovenskej národnostnej menšiny v Chorvátsku. Organizátorom tohto 1. okrúhleho stola bol Zväz Slovákov v Chorvátskej republike. Odborné príspevky predniesli odborníci zo Slovenska a Chorvátska: Stanislav Bajaník, Ladislav Čani, Ľubica Bartalská, Vilma Prívarová, (Daniela Parajková) Mojmír Benža, Silvija Lučevnjaková, Viera Tapalagová a Andrej Kuric. Na okrúhlym stole bola prítomná i Zdenka Čuchnilová, zástupkyňa v chorvátskom parlamente pre Slovákov a Čechov, Ružica Vinčaková, vedúca Ústrednej slovenskej knižnice Slovákov Chorvátsku a predstavitelia, predsedovia slovenských matíc z Chorvátska.

Pri tejto príležitosti vytyčený bol aj Zborník prác na túto tému, ktorý všetci prítomní dostali do rúk.

Hostí pozdravil predseda MS Rijeka Slavko Pavlovič a predseda Zväzu Slovákov v Chorvátsku Andrej Kuric, ktorý povedal: „Vážení prítomní, milí hostia, je to pre mňa veľká česť, že Vás môžem dnes pozdraviť na 1. okrúhlym stole, ktorý je venovaný slovenskej národnostnej menšine v Chorvátsku a na počesť nášho zosnulého člena prof. Josipa Wallera, ktorý aj dal ideu, aby sa organizoval tento okrúhly stôl.“

Odborníci vo svojich odborných prednáškach a príspevkoch poukázali na výrazovú rôznorodosť zložitej témy, ktorá aktualizuje problémy Slovákov v Chor-

vátskej republike. Prednášky a odborné práce sú veľmi podnetné pre nové výskumné a tvorivé aktivity všetkých generácií a majú za cieľ ochranu pred zabudnutím všetkého, čo je hodné záchranu, všetkého hodnotného v oblasti kultúrno-historického dedičstva jedného národa.

Autori týchto príspevkov takmer rovnakú váhu dali významným osobnostiam, udalostiam a realizáciám, ktorých prostredníctvom sa uvedomuje a upevňuje národná identita Slovákov v Chorvátskej republike. Viacperspektívne posudzovanie tejto problematiky bolo nutné v celej šírke a hĺbke témy, tiež zapojovanie všetkých subjektov do realizácie základných cieľov boja o existenciu a rozvoj slovenskej národnostnej menšiny mimo materskej krajiny svojich predkov.

Osem rozličných pohľadov na minulosť, súčasnosť a budúcnosť Slovákov v Chorvátsku posudzovalo a posudzuje tú istú problematiku - a to je **r e a l i t a**, od ktorej nemožno utiecť, ktorá odzrkadľuje želania a možnosti, práva a záväzky slovenskej národnostnej menšiny v Chorvátskej republike.

V príspevku prof. Silvije Lučevnjakovej In memoriam - Za mr. sc. Josipom Wallerom spoznáваме sa s výnimočne angažovanou osobnosťou, ktorá svojou polstoročnou prácou zaviazala mnohých súčasníkov - ako skúmateľ a promotér kultúrno-historického dedičstva nášického kraja.

Zaujímavý príspevok pod názvom Slováci v Chorvátsku včera, dnes, zajtra podal Andrej Kuric, v ktorom prítomných oboznámil s rozvojom slovenských osád a

združení v Chorvátsku. Poukázal na ich činnosť a projekty, ktoré majú cieľ zachovať slovenské národné povedomie Slovákov v Chorvátsku.

Posudzujúc Otázku identity Slovákov v Chorvátsku, Ladislav Čani pripomína rozlične motivované procesy sťahovania sa Slovákov, osobitne poukazuje na ekonomické, politické a rodinné dôvody. Vzhľadom na to zdôrazňuje, že je v rámci jestvujúceho Zväzu Slovákov a jeho siete miestnych odborov Matice slovenskej potrebné vytvoriť takú inštitučnú formu, ktorá bude môcť uspokojiť viacero aspektov dnešného života Slovákov v Chorvátsku.

Stanislav Bajaník v príspevku Zápasu o identitu sa nemožno vzdať požíva na usilovnosť, húževnatosť, trpezlivosť - ako nutné predpoklady na dlhodobé riešenie problému slovenskej menšiny v Chorvátskej republike.

Hovoriac na tému Budúcnosť slovenskej menšiny v Chorvátsku, Mojmír Benža tvrdí, že je schopnosť udržania sa každej menšiny spôsobená dôležitými faktormi, ako sú - rodina, škola, cirkev a krajanská organizácia. Pritom zdôrazňuje, že fungovanie týchto faktorov musí byť založené na používaní menšinového jazyka.

O Súčasnej vydavateľskej činnosti Slovákov v Chorvátsku hovorila Ľubica Bartalská, ktorá zdôraznila, že za vydavateľskú činnosť najviac zásluh má Zväz Slovákov v RCH a miestne združenia, matice slovenské v jednotlivých osadách a mestách.

Viera Tapalagová sa venovala jednému časopisu Slovákov v Chorvátsku Prameňu. Okrem pochvál dala i svoje pri-

Na okrúhlym stole v Rijeke

Foto: B. V. Baksová

pomienky a návrhy na skvalitnenie časopisu: písať viac o poľnohospodárstve, vsunúť rubriku pre najmladších (kresby, básničky, fotografie), uviesť pravidelnú rubriku jazykové okienko alebo jazykovú poradňu. Treba pridať editoriál. Rozdeliť témy na: Matičný život, Z umenia a kultúry, Zo školstva, Zo športu, Zo slovenského sveta... Čo sa týka jazykovej úpravy, treba dbať na názvy miest a obcí, osobných mien a priezvisk a držať sa ustálenej normy.

Príspevok k rozprave o perspektíve slovenskej národnostnej menšiny v Chorvátsku autorky Vilmy Prívarovej, v ktorom poukázala na právny aspekt problematiky zachovania a rozvoja sloven-

skej národnostnej menšiny práve z toho dôvodu, že sú Slováci žijúci v zahraničí pevne zakotvení v tom najvyššom právnom predpise Slovenska - v Ústave Slovenskej republiky a že majú plnú morálnu a finančnú podporu Slovenskej republiky.

Ako som už vyššie v texte spomenul, všetky príspevky (okrem príspevku Viery Tapalagovej) sú v Zborníku a kto má záujem, môže sa im podrobnejšie venovať.

Nakoniec sa chceme zo srdca poďakovať všetkým členom Matice slovenskej v Rijeke na čele s pánom predsedom Slavkom Pavlovičom, za pekné pohostenie a pomoc pri organizácii.

(A. M. Kuric)

vý. Okrem Múzea zahrňoval by i knižnicu, viacúčelovú sálu pre kultúrne diania a iné miestnosti (Matica slovenská, Zväz Slovákov, vydavateľská činnosť - redakcia) a ako taký pôsobil by ako Kultúrny dom Slovákov v Našiciach. Bola položená i otázka vyčlenenia slovenskej knižnice, ktorá v súčasnosti pôsobí v rámci našickej Mestskej knižnice, no ako riešenie sa navrhuje príručná knižnica, ktorá by fungovala v rámci Domu kultúry.

Mesto Našice, podľa slov primátora K. Žagara, v úplnosti podporuje túto iniciatívu, zabezpečený je pozemok, takže v nasledujúcej fáze je potrebné pristúpiť k vypracovaniu projektovej dokumentácie objektu.

B. Šulcová vyzdvihla potrebu splnenia podmienok na zakladanie múzea v súlade so zákonom o múzeách. Potrebne je prichystať muzeologickú koncepciu, definovať obsah pre stálu expozíciu, organizovať zoskupovanie a mať prehľad v materiáli, zabezpečiť odborníkov, definovať možnosti výmeny výstav, pôžičky materiálu z fondu iných múzeí a pod. Zakladateľ čiže nositeľ projektu obracia sa pritom i na materské múzeum (Múzeum Slavónie) a Múzejné dokumentačné centrum, nacionálne stredisko pre muzeálnu činnosť.

Na konci schôdze dohodnuté je, že je potrebné pristúpiť k vypracovaniu projektovej úlohy a zoskupiť tím odborníkov, aby sa idey vynesené na tejto schôdzi zladili s celkovým projektom so všetkými kľúčovými časťami, s dôrazom na dlhodobé plánovanie a udržateľnosť projektu. Nositeľ projektu či zakladateľ bude náhradne definovaný v rámci dodatočných konzultácií mesta Našice, Zväzu Slovákov a iných potenciálnych partnerov. (Osijecko-baranská župa, partneri zo Slovenska ako materského štátu a pod.)

Na záver, opätovne bol vyzdvihnutý veľký význam tohto projektu, nie iba pre slovenskú komunitu v Chorvátsku, lež i pre iné menšinové komunity, ktorými bude podnetom pre budúcu vlastnú prácu na podobných projektoch.

(pripravil A. Kuric)

Schôdza v Ministerstve kultúry Chorvátskej republiky

Foto: A. M. Kuric

Na schôdzi v Ministerstve kultúry Chorvátskej republiky

Na schôdzi, ktorá bola iniciovaná témou ohľadom zakladania Slovenského múzea v Našiciach, zúčastnili sa: Ján Báñas, veľvyslanec Slovenskej republiky v Chorvátsku, Krešimir Žagar, primátor mesta Našice, Andrej Kuric, predseda Zväzu Slovákov v Republike Chorvátsko, Branka Baksová, tajomníčka Zväzu Slovákov. Z Ministerstva kultúry RCH mali účasť: mr. sc. Nina Obuljenová, štátna tajomníčka, mr. sc. Branka Šulcová, riaditeľka Správy pre kultúrny rozvoj a Željka Hudolinová, tiež z tejto Správy.

Na schôdzi predstavili iniciatívu ohľadom založenia Slovenského múzea

v Našiciach. Veľvyslanec Slovenskej republiky Ján Báñas po krátkej reči na úvod vyzdvihol potrebu realizovania projektu takéhoto druhu, ktorý by sa uskutočnil ako spoločný projekt Slovenskej republiky a Chorvátskej republiky - podľa modelu na aký je už realizovaný projekt Chorvátskeho múzea v Slovenskej republike. S týmto oboznámi vládu Slovenskej republiky a rezortné ministerstvo.

N. Obuljenová zdôraznila podporu vlády Chorvátskej republiky a ministerstva kultúry ohľadom uvedeného projektu, pričom pripomenula i dôležitosť tohto projektu v rámci lokálnej spoločnosti a vyzdvihla, že je nutné definovať kľúčové časti projektu, ako sú: otázka zakladateľa či nositeľa projektu, o ktorom ešte v tomto čase nie je dosiahnutá dohoda a potom sa podobrať na vypracovanie projektovej úlohy, definovanie modelu financovania a pod. A. Kuric zdôraznil, že by tento projekt bol viacúčelo-

ILOCKÉ LETO PO 29.KRÁT

Foto: V. Miksádová

Metlový tanec

Ilockí matičiari svoje kultúrne podujatie Ilocké leto zorganizovali už po 29.krát a obohatili ho nielen vydáním monografie Slovenské divadlo v Iloku 1914 - 2008, ale i bohatým folklórnym programom.

Samotné podujatie sa začalo v sobotu 30. augusta, keď sa vo večerných hodinách na letnom javisku Slovenského domu predstavil celovečerným, takmer dvojhodinovým programom, Folklórny súbor Oravan Senior z Nižnej na Orave pod vedením Gustáva Socháňa. Spolupráca Iločanov a Oravcov datuje od roku 1977, a tentoraz si po viac ako tridsiatich rokoch tí istí tanečníci prišli opäť vyskúšať ilocké javisko. Vtedy ešte ako dvadsaťroční uchvátili Iločanov tanečnou šikovnosťou a svižnosťou a tohto roku sa ilocké obecnstvo mohlo presvedčiť, že ešte ako päťdesiatroční málo zo šikovnosti a svižnosti stratili. Veru, ne jeden postarší divák im v ten večer závidel... a bohato ich za predvedené husárske kúsky odmenil potleskom.

31. augusta sa o 16.00 hodine začala ďalšia časť Ilockého leta. Sprievodné slovo, predvedené moderátorkami Annou Miksádovou a Andreou Cerovskou, pripravila Anna Pucovská: Ilocké leto je prezentáciou činnosti a aktivít spolku. Hovorí o pestovaní zvykov, obyčají, ma-

terinského jazyka. V každom prípade je odrazom úcty voči predkom.

Program svojou prítomnosťou pocítili tí istí vysokí hostia, ktorí sa zúčastnili aj na promócii divadelnej monografie.

Podujatie otvorili najmladší tanečníci detskými hrami a mládežnícka skupina so skupinou dospelých zatancovali Metlový tanec. Tance nacvičili Jarmila Mudrochová a Milina Mendánová. Potom predseda MS Ilok Vlatko Miksád udelil uznania za dlhoročnú činnosť a výtláčok divadelnej monografie členom spolku, ktorí dovŕšili 70 rokov. Boli to Katarína Samardžićová, Zuzana Danková, Andrej Jakuš, Andrej Lamoš, An-

na Mučajiová, Štefan Pucovský, Helena Rauzová, Viera Lýdia Mudrochová, Pavol Pucovský, Terézia Čermáková, Mária Čierna, Milina Čermáková, Zuzana Lomianska, Zuzana Mravíková, Zuzana Miksádová, Anna Funtániová a Mária Hrudková.

Nasledoval folklórny program hostí. S jedným bodom programu vystúpil FS Oravan Senior, SKUS Ivana Brníka-Slováka z Jelisavca, KUS Mladost' z Lugu (Vojvodina), rusínsky KUS Joakim Hardi z Petrovica a KUS Dukati zo Svinjariev. Záver programu patrilo hostiteľom, mládežníckej folklórnej skupine MS Ilok, ktorí predviedli Dupáky z Horehronia.

Podujatie finančne podporili Rada pre národnostné menšiny v Chorvátsku, bratislavský Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí, Vukovarsko-sriemska župa, Mesto Ilok a zástupkyňa v chorvátskom parlamente Zdenka Čuchnilová. Po programe, už tradične, hrala do tanca skupina Alesis.

29. Ilocké leto splnilo svoje poslanie - prezentovalo kvalitnú prácu ilockej Matice domácim a zahraničným hosťom. Správny výbor môže byť hrdý na svoju činnosť a organizovanosť. V programe účinkovalo viac ako 70 osôb rôznych vekových kategórií, najviac však mladých, ktorí boli nositeľmi programu a sú zárukou, že kultúra ilockých Slovákov sa má o čo opierať a že tradičné hodnoty nielenže sa v Iloku ešte stále vysoko cenia, ale že žijú v srdciach. A to je záruka budúcnosti. (V. Miksád)

Mladšia tanečná skupina

Foto: V. Miksádová

Dni slovenskej kultúry - Rijeka 2008

Foto: M. Gržinić

Dni slovenskej kultúry v Rijeke

Matica slovenská Rijeka od 3.9 do 7.9. už ôsmykrát organizovala Dni slovenskej kultúry. Tento rok to bolo v spolupráci so Žilinským samosprávnym krajom a Regionálnym kultúrnym centrom z Prievdže. Aj keď pôvodne mali začať až v piatok 5. septembra, organizátori sa rozhodli posunúť začiatok kvôli plánovanému príchodu podpredsedu vlády SR do Rijeke. Bohužiaľ, aj keď sme sa na túto návštevu veľmi tešili a pripravovali, tá sa neuskutočnila a Rijeku navštívili len zástupcovia vyslaní z Kancelárie podpredsedu. To však nezmenšilo elán a chuť našej malej skupiny maticiarov, aby sa v týchto dňoch ešte viac zapojili do práce a čo najlepšie prezentovali našu malú, jedinou Maticu pri mori a Slovensko v tejto časti Chorvátskej republiky.

Otvorenie Dní slovenskej kultúry sa uskutočnilo v stredu v najväčšej horúčave o 13.00 hodine, lebo tak si to vyžadoval protokol plánovanej návštevy. Vo výstavnej sieni Filodramatika sa zišli okrem nás maticiarov a priateľov i vzácní hostia, zástupkyňa župana a predstavitelia mestského úradu, USZZ, Považského múzea, primátor Kysuckého Nového Mesta, hostia z Prievdže, veľvyslanec SR a predstavitelia podpredsedu SR. Po príhovoroch a krátkom kultúrnom programe Slovenky a Jedľoviny predstavením výstavy Kultúrne pamiatky ŽSK boli otvorené tohtoročné Dni slovenskej kultúry v Rijeke pri príležitosti štátneho sviatku SR Dňa ústavy.

Slávnostné otvorenie nových priestorov Matice slovenskej sa uskutočnilo v druhý deň DSK vo štvrtok o 19.-tej hodine.

Naša nová Matica sa nachádza v centre mesta v pešej zóne na prvom poschodí. Slávnostným prestrihnutím stužky bol poverený čestný hosť, primátor mesta Rijeke Vojko Obersnel, ktorý nám podaroval erb mesta a sľúbil aj naďalej pomoc zo strany mesta. Ako povedal, Matica slovenská Rijeka, aj keď počtom nie veľká, už viac rokov je veľmi aktívna na mestskej scéne. Riaditeľ úradu župana Branko Škrobonja, ktorý nám takisto doniesol do daru erb župy, zažlel nám hodne úspechov v ďalšej aktívnej práci. Okrem nich tu boli ešte druhí predstavitelia župy a mestského úradu. Slávnostné otvorenie 147 m² bolo skrášlené výstavou Milana Medúza Slovensko Európe a svetu a kultúrnym programom speváckych skupín. Bohatý stôl so slovenskými špecialitami pripravili naše členky. V ten deň našu radosť s nami podelilo asi 100 hostí. Boli sme šťastní a nebolo nám ľúto našej dvojmesačnej namáhavej práce, keď sme videli, že ľudia ktorí prišli v ten deň, nám dávajú podporu v ďalšej práci.

Piatok a sobota doobeda boli vyhradené na prezentáciu slovenského folklóru, suvenírov a slovenských špecialít vonku na námestí.

Okrem folklórnej skupiny Jedľovina, ktorá so svojím programom zabávala a priťahovala návštevníkov, v stánkoch sa predvážali suveníry z dreva, šúpolia, perníka a čipky. Popritom sa ponúkal ľudom propagačný materiál o ŽSK a Chorvátsko-slovenský slovník. Na druhom konci sa piekli zemiakové placky, langoše, kapustníky, halušky s bryndzou, kapustou, tvarohové buchty, korbáčiky a pivo.

V sobotu poobede sa nám pripojili na okrúhlo stole Slováci v Chorvátsku, ešte ďalší vzácní hostia zo Slovenska i Chorvátska, ako aj predstavitelia Matíc na čele s predsedom Zväzu a tajomníčkou. Večer sme zakončili spoločným programom hostí a domácich a spoločnou večerou.

Nešťastie, ktoré sa stalo v nedeľu ráno, keď havaroval slovenský autobus s turistami, pričom ich 14 zahynulo, nám trochu vniesol smútok do konca DSK, ktoré mali byť slávnostne zakončené schôdzou Výkonného výboru ZS. Nakoniec sme sa aspoň pomodlili za nich a piesňou pána Bajaníka rozlúčili.

Čo konštatovať nakoniec?

Dni slovenskej kultúry aj tento rok splnili svoj účel, prezentácia slovenskej kultúry, približovanie Slovenska Chorvátom, a nielen im, lebo v tom čase sa tu nachádzalo ešte hodne turistov (slovenská zástava odišla až do Argentíny), to je najlepšie, čo naša malá Matica môže urobiť pre svoju vlasť a domovinu našich predkov. Vďaka všetkým našim aktívnym členom, ale aj hosťom a tým ktorí nás aj finančne v tom podporujú.

Nech žije Slovensko a Slováci v zahraničí! (M. Gržinić)

Výrobky z dreva

Foto: M. Gržinić

Slováci do Drljaku

Foto: A. Popovičová

Detská tanečná skupina MS Josipovec

Zdenko Komár, predseda MS Josipovec, organizoval spolu s členmi KUS-u bratov Banasovcov a občanmi oslavu v dňoch 29. a 30. augusta. Za pomoci početných sponzorov a vďaka dobrovoľnej práci početní hostia sa mohli výborne baviť sledujúc program folklórnych skupín, vychutnávajúc tradičné slovenské jedlá a domáce pálenky - tzv. klipary. Počas dvoch

večerov vystupovali folklórne skupiny, domáci - deti a dospelí z Jurievca, Markovca, Jelisavca, Babinej Gredy, Slavónskeho Šamca a Djakova. Obecenstvu sa predstavila i domáca kapela, ktorú tvoria: Mladen Kuric, Andrej Brandis, Zlatko Gabajček, Zlatko Pajeska a Matija Stipanović. Táto kapela zabávala hostí v prvý večer a Josipovčania boli nadšení z ich hudby.

HASIČI SÚŤAŽILI V JOSIPOVCI

Foto: A. Popovičová

Vítazi preberajú ceny

Pri príležitosti podujatia Slováci do Drljaku Josipovské hasičské združenie malo za úlohu na súťaži, ktorú organizovali 31. augusta t. r., zoskupiť čím viac hasičských družstiev z obcí v Chorvátsku, v ktorých žijú Slováci. Tentoraz sa prihlásili iba hasiči z Jelisavca, Markovca, domáci Josipovčania, hostia zo Slovenska DHZ Šalková z Banskej Bystrice a desať

tímov z Osijecko-baranskej župy. Vôbec nie je ľahko v takých malých prostrediach, ako je Josipovec, zoskupiť súťažiace tímy, a aj z tých čo sľúbili, neprišli všetci.

- Cieľom Josipovského hasičského združenia sú stretnutia a súťaženia hasičských spolkov Slovákov z Chorvátska a Slovenska. Tieto súťaženia sa organizujú každý rok na Drljaku a samozrejme, aby sa zoskupili v čím väčšom počte, - povedal predseda DHS z Josipovca Josip Konjušak. Tímy z Josipovca, Banskej Bystrice a Markovca ovenčili sa medailami a pohármi. Naším hosťom z Banskej Bystrice sa veľmi páčil pobyt v Josipovci a už sa tešia na nasledujúce stretnutie o rok.

(A. Popovičová)

Pod veľkým šiatrom, ktorý Josipovčanom veľkodušne daroval djakovský primátor a parlamentný zástupca Zoran Vinković, zoskupilo sa mnoho hostí i z okolitých obcí, ale i Josipovčania žijúci za hranicami Chorvátska; v Amerike, Austrálii, Nemecku... Všetci boli oduševnení, že sa môžu na takýto spôsob všetci spolu priatlíť.

Zdenko Komár so svojimi spolupracovníkmi organizoval všetky potrebné prípravy načas, takže hostia mohli sledovať postup pálenia pálenky typickej pre tento

Tanečná skupina FS z Jozipovca

Foto: A. Popovičová

kraj - klipary, na spôsob ako sa to robilo pred päťdesiatimi rokmi. Polesňaky piekli ženy a každý hosť sa mohol najesť do milej vôle. Všetci prítomní boli oduševnení i z organizovania tomboly.

Váženými hosťami tohto podujatia boli: predstavitelia Zväzu Slovákov, tajomníčka Zväzu Slovákov v RCH Branka Baksová a zástupca predsedu Zväzu Slovákov v RCH Želko Lomiansky, predstavitelia MS Jurievca, MS Jelisavca, MS Markovec, MS Osijek, ako i parlamentná zástupkyňa pre Čechov a Slovákov Zdenka Čuchnilová, predstavitelia okresu Punitovci, predstavitelia Osijecko-baranskej župy, ako i členovia všetkých združení a organizácií z Josipovca.

Hostia zo Slovenska, predstavitelia Hasičského združenia z Banskej Bystrice sa pekne bavili a v nedeľu 31. augusta čakalo na nich súťaženie s ostatnými hasičskými združeniami, ktoré sa konalo v rámci podujatia Slováci do Drljaku.

(A. Popovičová)

Prvé Míľovské kukuričné dni

Foto: O. Služková

Takto sa to robelo

MS Míľovce v sobotu po prvýkrát organizovala podujatie Míľovské kukuričné dni. Bola to udalosť na pamiatku. Pre túto príležitosť prichystaný bol bohatý kultúrno-umelecký program.

Podujatie sa začalo slávnostným sprievodom všetkých účinkujúcich cez Míľovce, pravdaže, za veselého spevu.

Po sprievode míľovskí Slováci predviedli prítomným zvyky pri zbere kukurice, viazania do snopov a skladania kukuričných stebiel.

Významná je to udalosť pre všetkých občanov Míľoviec, takže pri tejto udalosti prítomná bola väčšina občanov, ale boli tu i početní hostia zo susedných miest a obcí. Predseda MS Míľovce Ďuro Sobol pozdravil početných vážených hostí: župana Virovitzko-podravskej župy Tomislava Tolušića, zástupcu župana Zvonimira Šimića, predsedu župného zhromaždenia Borisa Hlavatija, predsedu Turistickej organizácie župy Nikicu Krpana, náčelníka okresu Nová Bukovica Zlatka Miloševića, predsedu Zväzu Slovákov prof. Andreja Kurica, tajomníčku Zväzu Slovákov Branku Baksovú, podpredsedu pre kultúru Zväzu Slovákov a člena Rady pre národnostné menšiny pri vláde RCH Želka Lomianskeho, predstaviteľov matíc, KUS-ov, a všetkých prítomných. Podujatie sa konalo pod záštitou Rady pre národnostné menšiny pri vláde RCH a podporili ho i: Osijecký pivovar, podnik Pioneer z Osijeka a BC Hibridi zo Záhrebu.

Župan Tolušić okrem ostatného povedal: „Ďakujem Vám za pozvanie. Dneš-

nou ukážkou vašich zvykov skrásili ste nám deň a mňa osobne veľmi teší, keď sa niekto stará o zachovanie tradície, zvykov, ktoré treba pestovať a ukazovať verejnosti, aby sa tak zachránili pred zabudnutím... I malé osady, ako sú Míľovce, rovnako sú tak dôležité, ako i Virovitica a ostatné väčšie mestá. Teším

sa zo začiatku realizácie veľmi závažného projektu - a je to výstavba Domu."

Pán Lomiansky zdôraznil veľkú starostlivosť tak Rady, ako i vlády RCH a parlamentu o národnostné menšiny: „Chorvátsko patrí k takým štátom, ktoré sa môžu pochváliť najväčšou starostlivosťou o svoje menšiny. Medzi Chorvátmi a Slovákami niet rozdielu. Nehanbite sa povedať a zapísať sa, že ste Slovákmí."

Prednosta Milošević, ktorý i sám žil štrnásť rokov v Míľovciach povedal, že nasledujúce Kukuričné dni sa už nebudú konať pod šiatrom, ale v novom Dome.

Profesorovi Kuricovi ukážka zvykov zberu kukurice pripomenula mladosť: „Bolo chladno, takže sme sa neraz zahrabávali do šúšťa, lebo sa kukurica musela riadne vyčistiť, takže sa neraz pracovalo i do polnoci." Profesor osobitne pozdravil iniciátorov zakladania Matice v Míľovciach, prof. Margitu Žagarovú a Emila Dorčaka z Osijeka, ktorý sa narodil v Míľovciach.

„Ste krásnou skupinou a len pokračujte v pestovaní svojich zvykov... Novovybudovaný dom nech bude miestom stretávania sa a priateľenia tak Slovákov, ako i ostatných občanov Míľoviec. Želám vám mnoho úspechu a nech sa začnú prvé Míľovské kukuričné dni." Týmto slovami slávnostne otvoril míľovské poduja-

tie predseda Zväzu Slovákov prof. Andrej Kuric.

Slovami „dnešný program bude krásny, lebo sa budeme kochať v chorvátskych a slovenských tancoch", zahlásila kultúrnu časť programu vedúca Baksová. Zahlásila najprv vystúpenie najmladšej skupiny z Míľoviec, ktorá sa prítomným predstavila tancom Anička, dušička. Tento tanec nacvičila Nikolína Lehpamerová. Po nich vystúpila míľovská staršia tanečno-spevácka skupina, ktorá sa obecenstvu predstavila choreografiou Želky Králikovej Pojme djefky.

Nasledovalo vystúpenie žien z Markovca, ktoré sa predstavili priliehavou piesňou Ej, kukurica. Potom sa obecenstvu predstavili Osiječania, spevácka skupina zo Zokovho Gaja, KUS Podravac zo Sopja, ktorý predstavil slavonske tance. Osijek sa predstavil piesňou Oči, oči, čierne oči. Prítomných však osobitne oduševnila choreografia Branky Baksovej Cigánsky tanec v predvedení Markovčanov a veľmi zaujímavé a pútavé vystúpenie mal i KUS Kolo z osady Donja Bebrina.

Domáci, spolu so svojimi hosťami, sa zabávali dlho do noci.

Na konci tohto príspevku nemôžeme nespomenúť špeciality míľovských neviest a osobitne pochválujeme výrobky z kukurice - rôzne koláče, torty, ktoré výnimočne dobre prichystala Zlata Lukačková. Potrebne je spomenúť i pálenku z kukurice, ktorú pre túto príležitosť upiekol Josip Dorčak z Novej Gradišky - narodený v Míľovciach. A ešte by sa mnoho dalo písať o tomto krásnom podujatí, čo žiaľ, pre nedostatok priestoru nie je možné. No o tom sa zmienime v nasledujúcom čísle. (O. Služková)

MS Míľovce vystupuje

Foto: O. Služková

IX. večer polesňakov

Foto: B. V. Baksová

Polesniaky sa piekli pod veľkým šiatrom

Dňa 13. septembra t. r. v Markovci Našickom v organizácii MS Markovec a SKUS-u Fraňa Strapača a pod záštitou vlády RCH a Úradu pre zahraničných Slovákov v Bratislave bolo usku- točnené tradičné podujatie - IX. večer polesňakov.

Okrem folklórneho programu a pečenia polesňakov pri príležitosti jubilea 35 rokov od pôsobenia Folklórneho spolku a MS, bola nainštalovaná výstava obrazov mladej autorky Tatiany Buhovej. Tatiana so svojou zbierkou pozostávajúcej z 18 obrazov maľovaných v akrylových farbách vykreslila motívy rozličných tancov a krojov, čím zahrnula tanečníkov, spevákov a hudcov. Výstavu nazvala Spomienky na tanec.

Tatiana sa poďakovala svojim priateľom folkloristom za nespočetne mnoho krásnych chvíľ, ktoré spolu strávili pred jej odchodom na školenie do Záhrebu. Na samom začiatku tohto podujatia Branka

Baksová, predsedníčka MS Markovec Našický, pozdravila prítomných a potom minútkou ticha vzdali hold zosnulým členom MS, ktorí umreli počas roku, ako i slovenským turistom, čo zahynuli v nedávnej ťažkej dopravnej nehode na diaľnici pri Gospići.

V bohatom folklórnom programe, ktorý trval o niečo viac než dve

hodiny, v Drevenici predstavili slovenský, slavonský a český folklór, predstavila sa i dychová hudba a svoje umenie predviedli i mažoretky. Účinkovali všetky tanečné skupiny domáceho SKUS-u Fraňa Strapača, KUS-u bratov Banasovcov z Josipovca Punitovského, Mestská hudba Našice - dychový orchester (pod vedením prvého fujaristu v Chorvátsku Ivana Krajačiča), mažoretky Dora, HKD Lisinski z Našíc a Česká beseda z Daruvarského Brestovca.

Najmladší markovskí folkloristi po prvýkrát vystúpili v nových krojoch, ktorých zhotovenie financoval Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí z Bratislavy.

V revuálnom tóne predstavený je i nový kroj pre jeden pár, ktorý tohto leta ušli v Detve podľa dokumentačného materiálu, čiže návrhu autora Adama Prandu, a predstavuje pôvodný kroj kysuckých Slovákov prisťahovaných do Markovca.

Okrem s Tatianou folkloristi sa slávnostne a srdečne rozlúčili i so Suzanou Ja-

muljakovou, dlhoročnou tanečnicou, sólovou speváčkou a vedúcou malej a strednej tanečnej skupiny, ktorá prestáva byť aktívnou členkou zo súkromných dôvodov.

Program moderovali Tatiana Buhová a Viera Baksová.

Pod veľkým šiatrom jedenásť usilovných tímov pieklo polesňaky: Tlačnice, Slepé črevo, Cipovičky, Veselé deti (Družstvo Naša djeca), Nálezenci (Cirkevný zbor), Nočné neviniatka, Haničkina družina, Míľovská družina, Žabarice, Lenijaške, Ljeskovica.

Na vypekanie polesňakov bolo zaobstarané vyše 500 kg zemiakov, ktoré i tohto roku darovala Poľnohospodárska lekáreň Kovač-COOP z Markovca. Sponzori podujatia boli i zástupkyňa Čechov a Slovákov v chorvátskom parlamente Zdenka Čuchnilová, Pivovar Osijek a pri organizácii podujatia pomohli FK Victoria, Dobrovoľný hasičský spolok a Rada miestneho výboru Markovec.

Po folklórnom programe dlho do noci sa pokračovalo v ľudovej veselici za hudobného sprievodu kapely Inpuls z Josipovca Punitovského.

Pri tejto udalosti okrem početných Markovčanov a Našičanov, ako i hostí z bližších a vzdialenejších osád účasť mali i vzácní hostia: predseda Zväzu Slovákov v RCH prof. Andrej Kuric, primátor Našíc Kresimir Žagar spolu s manželkami, predseda Miestneho výboru Markovec Dušan Nekić, zástupca primátora Slavko Vukšić, farár Branko Šipura a predstavitelia MS z Našíc, Josipovca, Jakšića, Jurievca, Míľoviec a Zokovho Gaja.

(V. Baksová)

Foto: B. V. Baksová

Členovia folklórnej skupiny MS Markovec

Výstava Tatiany Buhovej

Foto: B. V. Baksová

Tatiana, ďakujeme Ti a nech sa Ti darí!

Foto: B. V. Baksová

Tatiana, ďakujeme ti

Tatiana Buhová sa narodila 27. septembra 1989 v Našiciach. Do nižších ročníkov základnej školy šla do školy v Markovci Našickom a tie vyššie ukončila v Našiciach. Už počas školenia v základnej škole ukázala svoju všestranné nadanie, ktoré sa prejavovalo v rôznych školských aktivitách - hudbou v tamburášskom orchestre, recitovaním v literárnej sekcii, učením sa slovenského jazy-

ka, ministrovaním a čítaním v Kostole sv. Marka evanjelistu.

Ako stredoškôľka v našickom gymnáziu zapojila sa do výtvarného stvárňovania školského časopisu SSIK. Stala sa členkou hudobnej sekcii RIMA, pokým vo výtvarnej sekcii kreatívneho spolku mladých KLAN v Našiciach mala tri výstavy - jednu v hoteli Park a druhé dve v kaštieli grófov Pejačevičovcov.

Tatiana je aktívnou členkou SKUS-u Fraňa Strapača z Markovca Našického od svojho šiesteho roku. Počas výnimočnej angažovanosti v spolku obohacovala početné kultúrne programy a aktivity svojím tancom, spevom, moderovaním kultúrno-umeleckých programov, vymaľovala sklenené fľaše a vypracúvala figúrky z cesta s motívmi Markovca a markov-

ského folklóru, kreatívne sa zapojovala do fašiangových príprav a sprievodov.

Svoj folklórny spolok, ale i Slovákov z Chorvátska predstavovala svojimi sólistickými výstupmi na speváckych festivaloch vo Vojvodine, Rumunsku, Česku, Slovensku a v Chorvátsku.

Tatiana svojou dlhodobou prácou, entuziazmom, usilovnosťou a najviac svojím všestranným talentom získala závideniahodnú úctu a sympatie, ako i reputáciu členky folklórnej skupiny, na čiu pomoc a schopnosť sa vždy mohlo bezpodmienečne spoľahnúť.

Veríme, že Tatiana i v budúcnosti bude pokračovať vo svojom kreatívnom, pozitívnom pôsobení i počas svojho študijného života, ktorý sa začne tohto akademického roka na Filozofickej fakulte v Záhrebe. Máme nádej, že nezabudne na svoje dospievanie v našich miestnostiach, za sprievodu našej hudby a že sa bude usilovať i naďalej pomáhať nám v práci - i ako akademicky vzdelaná odborníčka - prof. slovenského jazyka a archeológie.

(V. Baksová)

Pôvodný kroj kysuckých Slovákov

Pred niekoľkými rokmi od etnológa Mojmíra Benžu z Bratislavy dostali sme náčrty a opis, najpodobnejší pôvodnému kroju Slovákov ktorí sa prisťahovali do Markovca. Tento jubilejný rok bol príležitosťou, aby sa znovu o tomto rozprávalo a dalo kroj i vyhotoviť. A tak pár krojov zošli tohto leta v meste Detva v Slovenskej republike.

Návrh javiskového kostýmu vychádza z tradičného odevu kysuckej obce Horný Vadičov, ktorá leží v juhovýchodnej časti Kysúc, približne 15 km od mesta Žiliny. Dokumentačný materiál poskytlo Ústredie ľudovej umeleckej tvorby - ÚĽUV v Bratislave. Tento materiál vznikol koncom 50-ych rokov a jeho autorom je Adam Pranda.

Ženský odev pozostával z rubáša - spodníka z bieleho plátna. Na hornú časť tela sa obliekala krátka ženská košeľ - oplecko z jemného bieleho plátna, s rukávami bokom prišitými. Spodný okraj rukávov je všíty do manžety, na ktorých je červená krížiková výšivka. Krčný výstrih sa uväzuje na pár

bielych šnúrok. Na oplecko a spodník sa obliekala spodná biela sukňa so živôtikom - šurc. Na spodnú sukňu so živôtikom sa obliekala vrchná sukňa so živôtikom, ktorá tiež mohla byť biela alebo modrá s drobným bielym vzorom. Živôtik sa zaväzuje v mieste pásu a v strede okrajov predných dielov dvomi pármami bielych šnúrok. Okraje živôtika sú bielo, vo dva rady, preštepované. Sukňa so živôtikom je vždy jednfarebná, buď biela, alebo z modrotlaču. Nemôže byť kombinovaná. Zásterka bola všeobecne čierna a v stredovom švíku je zdobená dvojitém žltým štepovaním. Len mladé ženy vo sviatok mohli mať i bielu zásteru. Zásterka sa uväzuje červenou stuhou, ktorá sa viaže vzadu. Trojuholníková šatka ide cez hrud - kosička. Uši-

tá je z bieleho plátna a bočné okraje sú zdobené úzkou bielou čipkou. Ako obuv slúžili krpce.

Mužský odev pozostával z troch základných súčiastok - plátnejvej bielej košeľe, súkenných bielych nohavíc a čierneho súkenného lajblíka, ktorý vo viacerých radoch má našité lesklé kovové gombičky a ozdobné strojové čierne štepovanie okolo gombičiek a okrajov lajblíka. Na hlave bol vždy čierny, nízky kopulovitý klobúk s vyššou, dohora vyhnutou striedkou.

(V. Baksová)

Kysucký kroj

Foto: B. V. Baksová

Vzácná návšteva vnašickej oblasti

Foto: B. V. Baksová

Podpredseda D. Čaplovič s Markovčanmi v Drevenci

V rámci pracovnej návštevy Slovákov v Chorvátskej republike podpredseda vlády SR Dušan Čaplovič so spolupracovníkmi - Lubomírom Šišakom a Vierou Tet'akovou 1. septembra t. r. navštívili i Slovákov našického kraja. V pracovnej delegácii v úlohe domácich mali účasť: veľvyslanec SR v RCH Ján Báňas, predseda a podpredseda Zväzu Slovákov v RCH - Andrej Kuric a Želko Lomiansky, ako i primátor mesta Našice Krešimiri Žagar.

Po návšteve Iloka, Osijeku, Jurievca a Josipovca, prichystané bolo prijatie v miestnostiach MS a SKUS-u Fraňa Strapača z Markovca Našického. Vážených hostí uvítala predsedníčka MS Branka Baksová, ktorá v pozdravnom príhovore zdôraznila, že je táto návšteva veľkou ct'ou pre markov-

ské združenia, ktoré si práve tohto roku pripomínajú významné jubileá. V Drevenci takmer všetci členovia MS a folklórnej skupiny prichystali kratší program, ktorý pozostával zo štyroch choreografií a potom nasledovalo oboznamovanie sa so životom a prácou Slovákov v Markovci. Pri odchode podpredseda vlády SR Dušan Čaplovič sa zapísal do markovskej kroniky, poďakoval sa za uvítanie a gratuloval ku krásne predvedenému kultúrno-umeleckému programu. Taktiež vyjadril i svoje uspokojenie z krásne zariadených miestností, v ktorých pôsobia.

Po Markovci nasledovalo prijatie v Kultúrnom centre Slovákov v Jelisavci, kde domácimi boli predseda MS Jelisavec Vilko Hulak so spolupracovníkmi a potom nasledovala obchôdzka ZŠ Ivana Brníka Slo-

váka a novej športovej haly. Školský zbor prichystal kratší program a stretnutie so zamestnancami školy a žiakmi viedla riaditeľka školy Kata Kanderová.

Z Jelisavca cesta viedla do Našíc. Najprv bolo prijatie v sídle Zväzu Slovákov RCH, kde prítomní boli i predstavitelia MS Našice, predseda Andreja Šimašek a tajomník Željko Jantošik. Predseda Zväzu Slovákov Andrej Kuric oboznámil všetkých prítomných s pôsobením Zväzu, v rámci ktorého pôsobí všetkých 16 Matic slovenských v RCH. Pri tejto príležitosti odovzdal host'om i priliehavé darčeky - knihy z nášho bohatého vydavateľstva.

Po slávnostnom prijatí v Zväze Slovákov nasledovala návšteva Chorvátskej národnej knižnice a čítárne Našice SKS, stretnutie s riaditeľkou knižnice Blažou Pavlovičovou Radmanovićovou a vedúcou SKS Ružicom Vinčakovou, kde podpredseda vlády SR poskytol i rozhovor pre Rádio Našice.

Po namáhavej ceste nasledovala večera v našickom hoteli, pri ktorej sa našický primátor Krešimir Žagar lepšie spoznal s p. podpredsedom a poďakoval sa mu za návštevu. Prítom mu daroval fotomonoграфию mesta Našice. Po slovách vďaky z oboch strán a výmene darčiek delegácia vyštartovala na cestu do Záhrebu.

V programe pracovnej návštevy bola i návšteva Iloka, ktorá sa uskutočnila 31. augusta a 1. septembra podpredseda Čaplovič navštívil Univerzitu J. J. Strossmayera v Osijeku. Navštívil taktiež i Osijecký pivovar, MS Jurievec a Josipovec.

V utorok 2. septembra delegácia pobudla v Záhrebe. (B. V. Baksová)

Foto: B. V. Baksová

So žiakmi ZŠ I. Brnjik-Slovak v Jelisavci

S predsedom Zväzu Andrejom Kuricom

Foto: B. V. Baksová

Podpredseda vlády SR v Josipovci

Foto: A. Popovičová

S Josipovčanmi

Dušan Čaplovič, podpredseda vlády Slovenskej republiky, v sprievode slovenského veľvyslanca v Chorvátsku Jána Báňasa, predsedu Zväzu Slovákov v RCH prof. Andreja Kurica a jeho zástupcu Želka Lomianskeho 1. septembra navštívil Josipovec. Podpredsedu Čaploviča privítali riaditeľ školy Ivan Smoljo, predseda MS Josipovec Zdenko Komár, predseda okresu Mirko Vavra, predseda miestneho výboru Andrija Kocúr, žiaci a učitelia, ako i ženy v sloven-

ských národných krojoch zaspievali slovenské piesne a deti tancovali slovenské tance. Všetko sa to dialo v josipovskej základnej škole. Podpredseda vlády SR sa poďakoval členom KUS-u, urobil prehliadku školy a navštívil i členov MS v ich priestoroch. Riaditeľ Ivan Smoljo oboznámil hostí s prácou školy, s

učením sa predmetu pestovanie slovenského jazyka a kultúry a poprosil o pomoc, pokiaľ ide o vyhľadávanie menšej slovenskej školy v Slovenskej republike, s ktorou by josipovská škola mohla nadviazať kontakty a spolupracovať.

S osadou, životom a koreňmi Josipovčanov hostí oboznámil Mirko Vavra. Ženy, ktoré spolupracujú s Josipovčankami v športe, futbale, ponúkli sa prichystať obed pre hostí.

(A. Popovičová)

Podpredseda vlády SR v Jurievci

Foto: A. Majdišová

S Jurievčanmi

Dušan Čaplovič, podpredseda vlády Slovenskej republiky, so spolupracovníkmi 1. septembra v rámci svojej úradnej návštevy Chorvátska navštívil i Jurievce. Na tomto stretnutí účasť brali i veľvyslanec Slovenskej republiky v RCH Ján Báňas, predseda Zväzu Slovákov v RCH Andrej Kuric a zástupca predsedu Zväzu

Slovákov Želko Lomiansky. Tu ich privítali predseda okresu Punitovci Mirko Vavra, členovia MS Jurievce na čele s predsedom Matijom Kristekom a členovia okresnej správy. Pri obchôdzke staveniska budúceho Slovenského domu pán Dušan Čaplovič prisľúbil finančnú pomoc pri vybavovaní interiéru Domu. Práce na Dome už viditeľne pokročili od jarného obdobia, keď sa s prácou začalo. Máme nádej, že práce i v budúcnosti budú nehatene prebiehať, no pravdaže, to bude v najväčšej miere závisieť od finančných prostriedkov.

(A. Majdišová)

Jeseň

Už jeseň prichodí.
Počúvam ako fúka vietor.
Vetvy sa hojdajú.
Vtáci sa sťahujú na juh.
Lístie padá a dostáva nové farby.
Tu je aj mráz...
Keď jeseň skončí,
všetko zaspí a stane sa biele.

Tihana Smrčková, 6.B,
ZŠ Bánova Jaruga

September v dedine

Jedného neskorého septembrového dňa prechádzala som sa dedinou. Vyzerala ako bez odevu, lebo lístie ohlolo stromy zasadené vedľa chodníkov. Úplne zosmutnela. Lístie pokrylo zem. Všade mokro, akoby týždeň pršalo. Aj to lístie sa od vody scvrklo ako stará mať, ktorej zomrel muž. Zbadala som na kôrke aj malú včielku, ktorá nemala síl vzlietnuť. Mala som pri sebe med a chcela som jej pomôcť. Neviem, ale zdalo sa mi, že som jej pomohla, lebo sa niekde stratila. Prišla som domov a napísala jej na papier.

Jeseň je bohatá,
nie že by mi ťa hodila do blata.
Tvoje krídla nech ti zmôžu,
do úľu vniešť mokrú kožu.
Rozmýšľala som dlho nad včielkou,
ktorá aj v septembrovom nečase pracovala.
Či ešte niekde jeseň pre včielku skryla peľ, alebo ju zastihla nehoda a vrátiť sa domov nemohla. Jeseň je pani bohatá, azda má pre tú včielku srdce zo zlata.

Kristína Crnoja, 6
ZŠ Josipa Kozarca,
Josipovec

AKCIE V OBRAZOCH

Foto: A. Popovičová

Podpredseda vlády SR a veľvyslanec SR v Josipovci

Foto: B. V. Baksová

S Jelisavčanmi pred budovou ZŠ

Foto: M. Gržinič

Dni slovenskej kultúry v Rijeke

Podpredseda vlády SR s ilockým farárom Dušanom Sajákom

Foto: A. M. Kuric

S Markovčanmi pred Drevenicou

Foto: B. V. Baksová

S primátorom mesta Našice Krešimirom Žagarom

Foto: B. V. Baksová

Domáci a hostia v Rijeke

Foto: M. Gržinič

Foto: B. V. Baksová

Dobré polesniaky piekli

Foto: B. V. Baksová

Okrúhly stôl v Rijeke

Foto: O. Služeková

Takto sa kukuričné klasy zbavovali šúpolia

Foto: V. Mudroch

Predstavovanie knihy Ilocké divadelníctvo

V Záhrebe na recepcii

Podpredseda vlády SR na Ilockom lete

Takto sa pracovalo

Začiatok výstavby Slovensko-chorvátskeho kultúrneho domu v Míľovciach

Podpredseda vlády Slovenskej republiky v Osijeckom pivovare

Podpredseda vlády SR s riaditeľom Pivovaru Komakom

Dôvodom prečo si podpredseda Čaplovič vybral práve tento podnik pre návštevu, je ten, že je i sám riaditeľ pivova-

rozprávať o zadovážení kvalitných surovín pre naše výrobky, - povedal nám Komak.

ru Komak príslušníkom slovenskej národnostnej menšiny.

- Táto návšteva pre nás mnoho znamená, preto že nadväzovaním takýchto „štátnych“ kontaktov sa otvárajú dvere možného odbytu našich výrobkov na trh slovenských susedov Ukrajincov a z druhej strany so Slo-

vákmi sa budeme

Stretnutie odhalilo údaj, že Slovensko nemá viac národných pivovarov, takže podpredseda Čaplovič rád odišiel na obchádzku všetkých prevádzok tohto pivovaru - jedného z málopočetných, ktoré ešte zostali v chorvátskom vlastníctve.

V tomto roku sa v Osijeckom pivovare vyrába až 200.000 hl piva.

- Čakajú na nás veľké finančné vklady v hodnote asi päť miliónov eur, ktoré by nám umožnili zostať v trhovom trende, ale i naďalej pod podmienkou, aby sme udržali terajšiu kvalitu - teda, zdravé a pôvodné pivo. Investovať sa bude predovšetkým do ambaláže a balenia, nálepiek a do jasne skoncipovaného útoku marketingu na trh, - zahlasuje Komak.

Podpredseda vlády SR sa nesmierne tešil, že riaditeľom a majiteľom takéhoto podniku je náš rodák. Poďakoval sa mu za krásne pohostenie a poprial mu veľa úspechu v práci.

(A. M. Kuric)

Deň Ústavy Slovenskej republiky

Pri príležitosti Dňa Ústavy SR - 1. septembra veľvyslanectvo SR a Jeho E. veľvyslanec Ján Báňas usporiadali slávnostné prijatie 2. septembra t. r. v krásnom areáli Gliptoteky HAZU v Záhrebe pre veľvyslancov všetkých štátov, spoločensko-politických pracovníkov v Chorvátsku, ako i pre predstaviteľov slovenskej národnostnej

menšiny v RCH. Veľvyslanec Ján Báňas privítal všetkých prítomných pozdravným slovom. Na tejto recepcii účasť mali i predstavitelia MS Rijeka, Záhreb, Medjurić, Jakšić, Lipovlian, Jurievca, Josipovca, Osijeka a Markovca vedení predsedom a podpredsedami Andrejom Kuricom, Miroslavou Gržiničovou a Želkom Lomianskym. Boli tu i pred-

stavitel'ky HNKČ a SKS Našice, ako i predseda okresu Punitovci Mirko Vavra a primátor mesta Našice Krešimir Žagar. Atmosféra bola výnimočne dobrá, takže nie div, že za sprievodu ľudového orchestra z Detvy zaspievala i markovská sólistka Suzana Jamuljaková, spolu s veľvyslancom.

(B. V. Baksová)

Spievalo sa

A dobre sme sa hostili

Nedel'a

Po celý týždeň sme obsadení rytmom, ktorý nie je náš: určuje ho zvuk fabrických sirén, cestovný poriadok vlakov a autobusov, otváracie a zatváracie hodiny obchodov, zvonenie v škole, čakanie v úradoch, tlačienka v mestách, kalendáre aktivít... Čas práce je čas, ktorý je nám stanovený. No nedeľ'a, nedeľ'a je sviatočný deň, je dňom slobody. Vo sviatočný deň spoznáme, že sme dostali svoj čas, svoj život, svoje dobré, reťaz vzt'ahov s tými, ktorí uzdravujú našu slobodu.

Protizmyslové tvrdenie našej doby je, že práve v epoche priemyslu zábavy a ekonomiky turizmu dolieha na kultúry západného typu nihilizmus, nechť žiť, smútok a prázdnota. Vynaliezaví obchodníci sa snažia speňažiť ešte aj smutné prázdno človeka a nostalgii po plnšom živote zaplňajú vecami. Toto prázdno v človeku je prorockým znamením našich čias. Východisko ponúka správne prežívanie celej nedele. A od veriacich sa očakáva, že sa stanú svetlom a príkladom aj pre ostatných. Boh stvoril človeka z lásky a pre lásku a radosť. Aj celú stvorenú prírodu preniká krása a radosť: pestrosť kvetov, spev vtákov, radostný život. Všetci túžime po radosť. Večnosť spasených bude vyplňať radostná oslava Boha. V Svätom písme čerpáme duchovné dôvody tejto radosť, skutočnosť odpustenia hriechov, vykúpenia, prekonania smrti a večný zmysel časných námah a trápení. Ak nás nedeľ'ná liturgia nenaplní radosťou, neprežívame ju správne. A ak nás naplní, žiada sa, aby potom prežiarila celý deň. Nejde o hocijakú radosť. Je to smutná svätosť, ak je kresťan

smutný. Svätci žili v radosť aj uprostred utrpení a skúšok. Kresťanský chápaná radosť je vedome rozvíjaná sila, v ťažkostiach živá vierou v dobrý koniec, je to duchovne podložený optimizmus. Prirodzeným pokračovaním správne prežitej nedeľ'nej liturgie sú teda aj hry, rodinné či kamarátske výlety, všetko, čo živí opravdivú ľudskú radosť. V dnešných časoch nihilizmu a smútku je to zase svedectvo radosť a nádeje.

Potrebu striedania práce a odpočinku vpísal do ľudskej prirodzenosti sám Boh. Dokázať prerušiť prácu, aj keď sa javia také naliehavé, nielenže nie je prejavom slabosti, ale môže byť aj vyjadrením veľkej viery: Boh ma stvoril ako bytosť, ktorá potrebuje odpočinok, ja to rešpektujem a noc či nedeľ'u venujem odpočinku... O čo viac v súčasnej ekonomike a modernom životnom štýle voľná pracovná sila a pohyblivý pracovný čas zmazávajú rozdiel medzi pracovnými a sviatočnými dňami, o to dôležitejšie je vedome si chrániť aj tento aspekt nedele. Je to vyznanie, že Bohu dávame prednosť pred prácou a človeku pomáhame v jeho vše-

strannom rozvoji. Odpočinok je posvätná vec, lebo pre človeka je nevyhnutné vytrhnúť sa dakedy z vyčerpávajúceho kolobehu pozemských povinností a uvedomiť si, že všetko je Božie dielo.

Nedeľ'ný odpočinok má dva základné významy: vytvoriť priestor na pokojné návštevy, na duchovné čítanie, na obdiv prírody, na radostné podujatia a má načerpať sily.

Nedeľ'u by sme mali tráviť s druhými a pre druhých. Tak by sme reagovali na slabosť našej civilizácie: uzavretosť, opustenosť, individualizmus, sebeckosť. Človek potrebuje vzt'ahy s inými ľuďmi. Väčšinou máme len kontakty, nie vzt'ahy, vecné telefonáty, pracovné kávy a obedy, nie priateľské rozhovory. Nedeľ'a má byť priestorom ľudských vzt'ahov. Aj na utváranie rodinných zväzkov zostáva nedeľ'a takmer jediným časom, ktorý si treba žiarlivo strážiť... Žiť pre iných znamená aj vedome vyhľadať a navštíviť tých, ktorí sú opustení, potrebujú pomoc alebo len chvíľu času a záujmu.

I keď veriaci majú na radosť, odpočinok a spoločenstvo najmä duchovné dôvody, ktoré čerpajú zo stretnutia so vzkrieseným Kristom, potrebu radosť, odpočinku a spoločenstva nosia v sebe všetci ľudia. Vložil im ju do srdca Stvoriteľ.

(A. M. Kuric)

Z myšlienok brata Rogera

• Boh nás miluje takých, akí sme. Miluje aj tú stránku v nás, ktorej nerozumieme.

• Často máme problémy so vzt'ahmi k ľuďom, a preto sa snažíme hľadať cestu k nim, no veľakrát nie sme úspešní. Vtedy nie je nič rozumnejšie, ako obrátiť sa na Boha a v jeho prítomnosti liečiť svoje zranenia spôsobené sebe i iným.

• Nebojme sa byť jednoduchými. Znamená to nechať vo svojom vnútri priestor pre Boha. Ak svoje vnútro naplníme zbytočnosťami, skomplikujeme si život. Nechajme priestor pre Boha, ktorý je jednoduchý.

• Boh plne rešpektuje to, akí sme. Dal nám slobodu a možnosť rozhodovania, i keď vedel o rizikách s nimi spojenými.

Slobodu nám ponechal aj v rozhodovaní sa pre život s ním, alebo bez neho.

• V dnešnej dobe majú moc tí, ktorí majú moc informácií (napríklad cez internet) a poznania. Avšak tí, ktorí sú napojení na Boha, sú ešte bohatší. Sú napojení na prameň pravého poznania, pokoja a lásky.

• Nič v našom živote nie je zanedbateľné, lebo všetko nám ponúka Pán pre poznanie veľkých vecí.

• Snažme sa byť svedkami Božej lásky a pokoja na zemi. Nebojme sa milovať Boha a ľudí a obracať k nim chápujúcu tvár plnú úcty, porozumenia a odpustenia.

• Neobviňujme tmu, ale zapáľme plameň svetla. (A. M. Kuric)

DNI SLOVÁKOV ŽIJÚCICH V ZAHRANIČÍ 2008

Budova Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí

Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí usporiada v dňoch 9. - 14. októbra 2008 Dni Slovákov žijúcich v zahraničí. Organizovanie Dní Slovákov žijúcich v zahraničí (predtým s názvom Dni zahraničných Slovákov) má už svoju 15 ročnú tradíciu. Ich realizácia v minulých rokoch v jednotlivých regiónoch Slovenska, v spolupráci s vyššími územnými celkami (Bratislavský, Nitriansky, Banskobystrický samosprávny kraj) s mestskými a obecnými úradmi, regionálnymi osvetovými strediskami má na Slovensku veľkú odozvu a stali sa dôstojnou prezentáciou slovenskej kultúry a kultúrneho dedičstva, ktoré zachovávajú a zveľaďujú slovenské komunity vo svete aj po dlhých rokoch odlúčenia od ich domovskej krajiny.

V tomto roku budú Dni Slovákov žijúcich v zahraničí venované Slovákom žijúcim na Dolnej zemi, so zameraním na prezentáciu kultúry a života Slovákov žijúcich v Chorvátsku, Maďarsku, Rumunsku a Srbsku. Slováci, ktorí v týchto krajinách žijú a zachovávajú si svoju identitu už vyše 200 rokov, sa do týchto končín sťahovali v rámci vtedajšieho Uhorska a osvojili si geografický i historický názov Slováci na Dolnej zemi. Slovenská menšina dlhodobo žijú-

ca na území týchto krajín strednej a juhovýchodnej Európy s bohatými kultúrnymi tradíciami, vlastnou, národnostnou inteligenciou, s rozvetveným systémom spolkového života si dodnes zachováva hlboký vzťah ku krajine svo-

jich predkov, k Slovensku a zároveň predstavuje osobitný kultúrny a umelecký fenomén. Z jej radov vyšli významné osobnosti v oblasti literatúry, vedy i umenia. Tých súčasných predstaviteľov umeleckého života, ako aj prezentácie z rôznych oblastí kultúrneho a národného života predstavíme počas Dní v mestách Bratislava, Senec, Trnava, Galanta, Piešťany, na jednotlivých podujatiach, ako sú galakoncerty, umelecké a dokumentárne výstavy, divadelné ochotnícke predstavenia, besedy so slovenskými spisovateľmi, vydavateľmi a publicistami, ktorí žijú v týchto krajinách.

Hlavnými spoluorganizátormi tohtoročných Dní Slovákov žijúcich v zahraničí sú Bratislavský a Trnavský samosprávny kraj. Ďalšími spoluorganizátormi sú Ministerstvo kultúry SR, Mesto Trnava, Dom umenia Piešťany, Mestské kultúrne stredisko Senec, Dom Matice slovenskej Galanta, MO Matice slovenskej Senec a Spolok Slovákov z Maďarska. (A. M. Kuric)

Našické námestie najkrajšie v Chorvátsku

Našické námestie

Chorvátska turistická organizácia i tohto roku usporiadala akciu Zelený kvet, v ktorej sa oceňuje upravenosť miest kontinentálneho Chorvátska. V tejto akcii Našice už získavalo ceny a tohto roku odovzdajú dve primátorovi Krešimirovi Žagarovi. Prvá, v kategórii najupravenejšie námestie v kontinentálnom

Primátor Krešimir Žagar

Chorvátsku patrí našickému Námestiu Pejačević, pokým v kategórii miest do 20.000 obyvateľov Našice získali Zelený kvet so strieborným znakom spolu s mestom Labin.

Uznania udelia v dňoch 22. - 24. októbra t. r. v Opatiji.

Gratulujeme! (B. V. Baksová)

Foto: B. V. Baksová

MS Našice

Foto: Ž. Jantošík

MS Našice

Členovia Správneho výboru MS Našice jednoglasne vyniesli rozhodnutie svojich matičiarov spoznať s najsevernejšou župou v Krásnej našej - našom druhom domove - s Medjumurskou župou, ktorá má sídlo v meste Čakovce. Cieľom nám bol odchod na tzv. Špandirfest vo Varaždine.

V sobotu 23. augusta o šiestej hodine ráno vyštartovali sme napriek zlej predpovedi počasia na ten deň do Čakovca. Tu na nás už čakala sprievodkyňa pani

Sunčica Doklejšová. Začiatočným bodom našej obchádzky bol hotel Park. Najprv sme sa poprechádzali po parku, obišli pevnosť Zrinski a prišli ku samému stredu mesta, kde sa nachádza i františkánsky kláštor a farský Kostol sv. Mikuláša. Domáci nás tu oslovil a spoznal s miestom, ktoré sme sa navštívili. Je opravdivým divom, že sa v požiari, čo postihol Čakovce, zachránil drevený kríž, ktorý sa na-

chádzal pred Kostolom sv. Mikuláša. Občania a veriaci oslavujú Pannu Máriu Anjelsku, a nie sv. Mikuláša ako Deň mesta. Kto chcel, mohol obísť Krajanské múzeum Medjumurja - a tu sa veru dalo čo vidieť. Je tu archeologické, kultúrno-historické, etnografické oddelenie a výtvarná galéria. Tieto oddelenia akoby súťažili v kráse a bohatstve vo svojej systematickosti a zmysle pre detaily. Obed sme mali v pivnici Pilka v meste

Zrinských, ktorý bol síce trochu zdĺhavším pre Olympiádu, čo sa práve konala v Pekingu, no pre našu striebornú Blanku Vlašicovú to nám nepadlo ťažko.

Transformeri, folkloristi, medovníkari a rôzni iní remeselníci a umelci zaujali naplno našu pozornosť, no žiaľ, dažď nám prekazil dlhšie bavenie v tejto krásy a pestrosti. Museli sme už i utekať i hľadať úkryt pred dažďom. Mnohí sledovali odovzdávanie kľúčov mesta primátorom Ivana Čehoka nášmu striebornému Filipovi Ude. Väčšina z nás navštívila i farský Kostol sv. Mikuláša vo Varaždine, niektorí šli pozrieť program s rytiermi a ja som osobne odišla do Mestského múzea Varaždina v starom meste.

Večerali sme v reštaurácii Raj v barokovom a bohatom meste Varaždin, čo súčasne označilo i koniec nášho nezaobudnutel'ného a dojímavého výletu, ešte jedného v poradí. Trochu unavení, no šťastní a spokojní, vrátili sme sa do nášho malého mestečka v neskorých večerných hodinách.

(K. Šimašková / Ž. Jantošík)

Umrel Josip Brandis

Najstarší Josipovčan 83 ročný Josip Brandis opustil nás v týchto dňoch. Na večný odpočinok piesňou ho vyprevadili Pavka, Slavica a Anna, spolu s ostatnými dedinčanmi. Mnohokrát spoločne spievali na početných vystúpeniach pôvodné slovenské josipovské piesne a prezentovali ľudové zvyky Josipovca na všetkých dôležitejších folklórnych prehliadkach. Mal už takmer sedemdesiat rokov, keď začal pravidelne spolu s ostatnými členmi folklórnej skupiny cestovať na

folklórne prehliadky. Nie div, keďže sa on v duši vždy cítil mladým a nikdy mu nebolo ťažko cestovať, spievať a tancovať so svojimi priateľmi zo spolku. Bol tak i účastníkom folklórneho festivalu na Detve, na ktorom vystupujú Slováci z celého sveta. Vždy bol veľmi pozitívnu a veselou osobou a vedel vždy vytvoriť dobrú náladu pri náročných zájazdoch. Všetci boli preto nadšení, keď sa našli v jeho spoločnosti. Patril generácii, čo dobre poznala pôvodné slovenské piesne, ktoré Josipovčania spievali pri rozličných príležitostiach, takže sa nemuseli učiť od iných. Urobili si schôdzu v spolku a pekne dvojhlasne zaspievali tak, ako sa niekedy spievalo v Josipovci. Žiaľ, čoraz menej je takých spevákov. Mnoho toho si Jozu zapamätal zo života Josipovčanov, takže prof. Andrejovi Kuricovi podarilo zaznamenať niektoré zaujímavosti z minulosti, pokiaľ bol ešte medzi nami...

Bez pomoci takýchto ľudí, ktorí ešte v sebe nesú tú pôvodnú slovenskú kultúru, mladé generácie ťažko naplno porozumejú, čo je to vlastne slovenský folklór. (A. Popovičová)

Snívam o...

Snívam o tom, aby svet bol lepší...
A človek v ňom, aby bol väčší,
aby chudobní viac neboli,
aby im bohatí peniaze dali.

Aby nebolo smutných ľudí,
ale aby šťastie zotrela slzy.
Aby šťastie bolo do neba,
aby každý mal chleba.

A snívam, že aj ja raz
pôjdem do neba,
odkiaľ sa nebudem môcť vrátiť
a niekto bude za mnou smútiť.

Van Krupa, 6,
ZŠ Ivana Brníka-Slováka
Jelisavec

Jelisavskí folkloristi aktívni

Foto: Ž. Brník

MS Jelisevec v Ivanovciach

Napriek tomu, že sú mesiac júl a august už obdobím dovoleníek, pre jelisavských folkloristov toto pravidlo neplatí. V minulých dvoch mesiacoch uskutočnili veľký počet vystúpení tak v Chorvátsku, ako i v zahraničí. Aj napriek tomu, že sa začal nový školský rok, Jelisevčania neoddychujú, ale i naďalej intenzívne pokračujú vo vystúpeniach.

Ilockému obecnstvu sa svojou folklórnou zbehlou predstavili na tradičnom podujatí Ilocké leto.

07. 09. 2008 po prvýkrát vystúpili v Ivanovciach na tamnej 3. folklórnej preh-

liadke pod názvom Selo moje belo, (Dedina moja biela) v organizácii KUS-u Šokadija, Ivanovci, Marijanci, Zelin.

Vo folklórnom sprievode občania Ivanovci si mohli pozrieť i tradičný, bohatý jelisavský kroj a kochať sa v slovenskej hudbe a piesni.

Na veľkom javisku v strede Ivanovci okrem piatich chorvátskych KUS-ov počet-

nému obecnstvu sa predstavili i Jelisevčania, ktorí predviedli tri choreografie. Po temperamentnom vystúpení Jelisevčanov obecnstvo ich odmenilo búrlivým potleskom - čo je i najväčšou odmenou za ich úsilie a námahu.

14. 09. t. r. jelisavskí folkloristi vystúpili v dedine Jakšić v Požegsko-slavónskej župe na folklórnej prehliadke pod názvom Piesňou do jesene. Na tomto podujatí

Jelisevčania sa pred dvomi rokmi úspešne predstavili, takže jakšićské obecnstvo s veľkou netrpezlivosťou vyčkávalo nové vystúpenie jelisavských Slovákov.

A veru nezostali sklamaní - jelisavskí folkloristi im v 10 minútovom programe poskytli výnimočný umelecký zážitok z predvedenia rýchlych, dynamických slovenských tancov, čo malo za následok, okrem veľkého potlesku - i ovácie všetkých prítomných na tomto podujatí. Keďže sa na takýchto prehliadkach vytvárajú nové priateľstvá a kontakty, isté je jedno, a to je, že jelisavských folkloristov očakáva búrlivá jeseň, plná vystúpení, čo im však nerobí žiadne problémy, lebo majú výbornú, mladú a skvele zohranú a roztancovanú folklórnu skupinu. (Ž. Brník)

Členovia MS Jelisevec v Iloku

Foto: Ž. Brník

CD Jelisevec môj

Foto: Ž. Brník

Samir Slivka

Veríme, že už mnohí z vás počuli, že MS Jelisevec a SKUS Ivana Brníka-Slováka v Jelisevci vydali nové cédečko pod názvom Jelisevec môj.

Zaujímavosť a hodnota tohto cédečka je v tom, že všetky piesne, ktoré sa nachádzajú na tomto CD, zhudobnil a odspieval mladý, usilovný a predovšetkým veľmi perspektívny člen jelisevskej Matice a SKUS-u Ivana Brníka-Slováka Samir Slivka.

Svojou prácou Samir naozaj na ten najlepší spôsob preukazuje svoju lásku k rodnej osade a slovenskej kultúre, ktorá sa s veľkou starostlivosťou pestuje v Jelisevci.

CD obsahuje 10 piesní a jednu z nich napísala i žiačka základnej školy: Lara-Izabela Kurteková, ktorú potom zhudobnil a odspieval Samir Slivka.

Dve piesne na tomto CD, ktorých je autorom textu a hudby Samir Slivka, spieva členka jelisevskej folklórnej skupiny Sanela Kurteková.

Niekoľko piesní Samir odspieval spolu so Sanelou Kurtekovou a predsedom jelisevskeho spolku Máriom Špekem.

Pokiaľ ide o samu hudbu, Samirovi hudbou na husliach pomohol Andrej Žagar. O grafický dizajn CD sa postaral Vedran Tomala.

CD je nahrané v hudobnom štúdiu OGI-OS a výbornej je kvality.

K realizácii tohto projektu ruky priložili početní sponzori a pokiaľ ide o samotné CD, možno si ho zaobstaráť v priestoroch MS a SKUS-u Ivana Brníka-Slováka, Jelisevec.

A čo nakoniec povedať - treba iba vysloviť slová chvály mladému autorovi a spevákovi Samirovi Slivkovi. Poznajúc dobre jeho entuziazmus, toto istotne ešte nie je všetko od neho. Určite môžeme od neho očakávať ešte mnoho pekných aktivít, ktorými oslávi rodnú dedinu a slovenskú kultúru osady Jelisevec.

(Ž. Brník)

Dobré ráno, Chorvátsko!

Foto: Ž. Brník

Vo vysielaní Dobré ráno, Chorvátsko

Dňa 4. septembra t. r. členovia SKUS-u Ivana Brníka-Slováka, Jelisavec host'ovali v populárnom vysielaní Dobro jutro, Hrvatska (Dobré ráno, Chorvátsko!) na prvom programe Chorvátskej televízie.

Hostia tohto populárneho a výnimočne dobre sledovaného vysielania boli predseda KUS-u Mário Špek, zástupca predsedu Samir Slivka, dlhoročný člen spolku, ako i výnimočne dobrá tanečnica tohto spolku Sanela Kurtoková.

Pri tejto príležitosti sa diváci na území celého Chorvátska mohli zoznámiť so vznikom, prácou a pôsobením jelisavského spol-

ku a mohli vidieť i starý jelisavský kroj. Tiež bola prezentácia monografie Jelisavec, slovenská rodná dedina autora Željka Brníka. Okrem toho predstavili i hudobný album SKUS-u Ivana Brníka Slováka, ako i výnimočne dobrý autorský album Samira Slivku pod názvom Jelisavec môj.

V 10 minútovom predstavovaní vedúci vysielania Dobré ráno, Chorvátsko! Marta Šimić-Mrzlečki a Davor Meštrović, ako i celá chorvátska verejnosť mali príležitosť vypočuť si pieseň Jelisavec môj, ktorú priamo vo vysielaní zaspieval Samir Slivka.

Okrem všetkého už uvedeného verejnosť sa skrátka mohla spoznať i s osadou Jelisavec a najzávažnejšími vecami, pokiaľ ide o zvláštnosti jelisavského KUS-u.

(Ž. Brník)

MS Míľovce vo Virovitici

Foto: O. Služeková

Míľovčania vo Virovitici

Celodenným programom 30. augusta vo Virovitici vo vojenskom dome si pripomenuli druhý v poradí Deň združení Viroviticko-podravskej župy. Nositeľom projektu bolo Združenie

SOS telefón pre pomoc v núdzi v spolupráci so župou. Už o deviatej hodine sa začalo zoskupovanie členov rôznych združení, ktorí prišli skôr, aby načas zariadili svoj stánok na prezentáciu, aby na tom malom priestore ukázali aspoň časť svojej práce, svojho pôsobenia, vystavili rôzne ručné práce, národné kroje, potravinárske výrobky, literatúru... Každý stánok bol znalecky zariadený a návštevníkom združenia mali čo ukázať. Boli tu domáce koláče,

ovocie, chlieb, pálenka, víno, prípravky z medu.

Pri svojej obchádzke župan sa krátko zdržal, no predsa sa mu podarilo obísť všetky stánky a aspoň na chvíľu vymeniť zopár slov s predstaviteľmi združení pri stánkoch. Pravdaže, zastavil sa i pri stánku - výstavnom priestore MS Míľovce a porozprával sa s prítomnými členmi MS Míľovce. Okrem iného spo-

menul i výstavbu Chorvátsko-slovenského domu a pochvalne sa zmienil o tom, že ho Míľovčania vždy volajú pri otváraaní prác.

Míľovčania dostali mnoho pochvál a uznani za svoj krásne zariadený stánok a panó, na ktorom nainštalovali podľa sledu udalostí fotografie dôležitejších aktivít, míľovské nevesty sa postarali o ručné práce z dávnych čias, ako i o rôzne predmety ručne vypracované.

Okrem rôznych ručných prác a detských krojov vystavili i Bibliu v slovenskej reči, bolo tu i niekoľko čísel časopisu Prameň, ako i Slovensko-chorvátsky slovník.

Napriek malému priestoru našlo sa tu predsa všeličo - svoje miesto tu našla i kukuričná pálenka, ktorú pre túto príležitosť

vypálil míľovský Slovák Josip Dorčák z Novej Gradišky. Mnohým upútala pozornosť práve táto pálenka a chceli ju vychutnať.

Odišli sme potom na obchádzku a uzavreli, že na tak malom priestore sa početným združeniam veľmi úspešne podarilo prezentovať svoju prácu. Boli tu združenia drobnochovateľov, klubov chorých na cukrovku, združenie pre ochranu ľudských práv, kluby liečených alkoholikov, združenia Naša djeca, výtvarné združenia, pobočky Matice chorvátskej z početných miest, združenia národnostných menšín, združenia včelárov, invalidov a početných iných združení. Oduševnila nás ručná práca a vymaľované predmety, ktoré vypracovalo Združenie invalidov práce z Virovitice, ako i bohatý stánok Združenia včelárov Papuk z Vočina. Musíme uznať, že sme sa aj zarmútili pozerajúc sa na práce jednotlivých združení - ako je napr. Združenie rodičov detí chorých na rakovinu - Naša nádej VPŽ zo Slatiny. No predsa, tešilo nás, že i oni v ten deň boli s nami a že mali sil ukázať všetkým prítomným svoju veľkú smelosť - poukázať, že sa ani choroby nestávajú niekomu inému.

Samozrejme, že svoje vystúpenie mala i MS Míľovce, ako i MS Zokov Gaj. Okrem nich vystúpilo ešte sedem združení, želajúc takýmto spôsobom v tom najlepšom svetle predstaviť aspoň časť svojho kultúrneho dedičstva.

(O. Služeková)

Matica slovenská Kukučín-Kuntarić Jakšić v auguste na Slovensku

Foto: P. Tregler

MS Jakšić s Dr. Jozefom M. Rydlom

Návšteva dedín našich rodičov

V polovici augusta (14. - 18.) 35 členov Matice slovenskej Jakšić navštívilo Slovensko. Bol to prvýkrát organizovaný zájazd rodákov zo župy Požegsko-slavonskej na Slovensko. Matičiari si vytýčili cieľ pozrieť aspoň na chvíľku každú dedinu, odkiaľ prišli predkovia členov. Naším rodinám sme skorej dali vedieť o našom príchode.

V stredu v noci 13. augusta sme vycestovali autobusom. Vo štvrtok ráno sme prišli do Bratislavy. Na tvárach všetkých

sa videlo šťastie. Navštívili sme najdôležitejšie kultúrne a historické bratislavské pamiatky. Pred parlamentom nás dočkal Dr. Jozef M. Rydlo, CSc. Na naše prekvapenie nás všetkých voviedol do slovenského parlamentu. Bol som šťastný, že som znovu stretol môjho známeho zo Slovenského inštitútu v Ríme. Popoludní sme v Saleziánskom ústave sv. Jána Don Boska obedovali a oddychovali. Tí, čo v Bratislave mali príbuzných, šli ich navštíviť. Naša tajomníčka Marica Šestaková, ktorá už viac rokov o príbuzných nič nevedela, ich našla za po-

moci farára z náprotivnej saleziánskej fary.

Pre mňa cesta do Šaštína bola smutne-šťastnou. Pán Radca, don Augustín Nádaský, môj profesor, otec, matka a priateľ zomrel pred naším príchodom. Týždeň pred naším príchodom ho Pán zavolať k sebe a my sme mu na oslavu Panenky v jeho šaštínskom kostole pri Sedembolestnej Matke zaspievali na cestu k Pánu dve chorvátske piesne, ako keby bol s nami.

Po obede sme prišli do centrálného bodu našej návštevy, do Sebedražia. Tu nás uvítali chlebom a soľou. Samosebou sa rozumie, že aj s borovičkou. Dočkal nás starosta Ing. Peter Juriček a spevácka skupina Sebedražanka. Ku krásne spievajúcim ženám sme sa pripojili spevom aj my. Slzy tiekli našim príbuzným, nemohli veriť, že vieme tak dobre po slovensky, ba aj spievať. Avšak, ľahšie je spievať ako hovoriť. O nás ani veľa nevedeli. Vedeli len, že kedysi ich príbuzní odcestovali do Slavónie do Chorvátska. V obecných priestoroch sme si vymenili darčeky s hosťiteľmi. Na návrh pána farára Kováča sme zasadili stromček vo dvore fary. Pán farár sľúbil, že v kameni zapíše všetky najdôležitejšie údaje o našej návšteve. Ďakujeme mu.

Nasledujúci deň nás naši príbuzní odviezli do svojich domov. Aj keď sme boli unavení, odišli sme na návštevy. V sobotu ráno sme navštívili jeden od najkrajších zámkov v Európe Bojnický zámok. Potom nás cesta odvieďa do Sta-

Foto: P. Tregler

Rodiny; Šestaková, Mikušová, Chudová, Murárová, Glavašová i Kovačicová stretli períbuznych Sebedraži

Foto: P. Tregler

MS Jakšić v tradičnom obleku na Slovensku

Príbuzní Treglerových prišli z celého Slovenska do Cigľ'a

Antonija Pulpanová

rej Bystrice, rodného mesta dedka mojej manželky Jozefa Čavajdu, ktorý sa vyst'ahoval okolo roku 1888 ako 8 ročný chlapec. Manželkina rodina sa prezentovala skvele. Na čele zo zástupcom starostu obce Pavlom Bartekom nás uvítali krásne, ozaj sme to nemohli ani očakávať. Bolo to stretnutie pre budúcnosť, bolo to stretnutie jednej rodiny. Ďakujeme a ďakujeme. Cestou späť sme sa zastavili v Žiline, odkiaľ prišli Cisarikovci do Chorvátska. Potom sme navštívili aj Prievidzu. V nedeľu sme boli na omši vo farskom kostole v Sebedraží. Pán farár viac ráz dal vedieť, že sú prítomní aj veriaci Slováci z Chorvátska.

Na konci omše nám umožnil, aby sme zaspievali 2 chorvátske mariánske piesne. Po omši sme sa poponáhľali do Lehoty pod Vtáčnikom, do Podhradia a Malej Čauše.

Potom prišiel Cigľ', rodná obec (dedina rodiny Šušolovcov, Fábryovcov, Murárovcov, Mjartanovcov, Cmarkovcov, Svitkovcov...) najväčšej časti mojej rodiny. V rodnom dome mojej babky je miestne múzeum, a nás dočkalo aspoň niekoľko desiatok mojich bratancov a sesterníc. Ešte mi tam žijú tetky a ujko, stará 97 ročná sestra mojej babky. To sa len raz v živote zažije! Uvítali nás so slzami šťastia a pekným kultúrno-umelec-

kým programom. Ako hrali a spievali žiaci hudobnej školy z Cigľ'a! Ďakujeme im a raz ich, ak sa ukáže možnosť, pohostíme v Chorvátsku. Bože ďakujeme Ti, že si dal túto možnosť aj nám, aj im a tým našim pocitom, aby sa zo všetkého zrodil tento krásny kvet príbuznosti.

Aby sa nezabudlo!!

Príbuzných stretli a zoznámili sa s nimi: Bobokovci, Puplanovci, Tadiarovci, Murárovci, Šestakovci, Cesarekovci, Glavašovci, Chudovci, Kirovci, Čavajdovci, Jamuljakovci, Kovačičovci, Uldrijanovci i Treglerovci. Vyplatilo sa ísť na Slovensko.

(P. Tregler)

Predseda HKUD "Slavonija" z Jakšića Drago Čevapović

JAZYKOVÉ OKIENKO

Rodák, možno aj rodina

Naši ľudia často robia chyby pri používaní slov: rodák a rodina. V tomto príspevku iba skrátka ozrejmime tieto heslá zo stránky významovej.

V našom nárečí a v spisovnom jazyku pri nepozornej reči sa často stáva, že namiesto hesla príbuzný či rodina používame heslo rodák, napríklad: Mišo je môj rodák; jeho matka a moja sú sestry. Z ukážky je nejasné, či ide o rodáka, ale vidno, že ide o rodinu, prí-

buzného. Príbuzný znamená to isté čo rodina, čiže ide o jedincov, ktorí sú spojení rodom alebo sobášom, napr.: Mišo je mojím príbuzným, rodina, pokrvné príbuzenstvo, byť s niekým rodina; to je blízka, ďaleká rodina...

Rodák zasa podľa Krátkeho slovníka slovenského jazyka znamená to isté čo krajan, človek pochádzajúci z toho istého mesta, kraja, štátu, napríklad: rodák z Turca, spišský rodák, zahraniční rodáci, stretnutie krajanov či rodákov, naši krajanovia či rodáci v Amerike...

Nakoniec zhráme, slovká rodina a príbuzný sa vzťahujú na príbuzenstvo, na tých, čo sú spojení rodom, či sobášom, a rodák a krajan na tých, čo sú z toho istého mesta, kraja, štátu...

(J. Širka)

MS Zokov Gaj

Foto: L. Hološová

MS Zokov Gaj

30. augusta 2008 Virovitica a Viroviticko-podravská župa už tretíkrát zaradom zorganizovali Deň združení Viroviticko-podravskej župy. Na toto podujatie bola pozvaná i naša MS. Na podujatí sa zúčastnila detská tanečno-spevácka skupina a staršia spevácka skupina. Dostali sme i svoj stánok, na ktorom sme predstavili iba malú časť slovenských predmetov - boli tu knihy, kroje, no predsa bolo to dosť, aby zaujalo prítomných, ktorí prejavili veľký záujem o kroje, jazyk, kultúru, ktorú sa snažíme pestovať. Okrem nás predstavili sa tu i rôzne iné združenia, ako napr. remeselnícke, včelárske... tiež rôzne kultúrno-umelecké združenia. Okrem úprimných gratulácií k hostovaniu a vystúpeniu vedúca projektu vyjadrila i úprimné pranie stretnúť sa o rok.

Hlboko dotknutí smutnou správou oboznamujeme všetkých matičných priateľov, že nás znenazdania po krátkej, no ťažkej chorobe opustil Zvonko Šramek, bývalý zástupca predsedu MS Zokov Gaj. Na tomto poste zotrval jeden mandát.

Zvonko bol výnimočne dobrou osobou, dobrým priateľom. No smrť nám ho privčas odňala. Zvonko sa narodil 6. januára 1962 v Zokovom Gaji. Žil a pracoval vo svojej rodnej dedine. 20. 08. 2008 opustil svoju rodinu, príbuzných a priateľov a odišiel do večnosti.

Ďakujeme mu ešte raz za jeho prínos Gaju, MS Zokov Gaj.

Telo nebohého Zvonka bolo pochované 21. augusta na miestnom cintoríne.

Nech mu je zem ľahká a nebo otvorené.

Dňa 24. 8. t. r. MS Zokov Gaj navštívila Lipik na pozvanie pána Milana Ninkovića. Návštevu organizoval M. Ninković, ktorý je zástupcom predsedu KUS-u Vreteno z Čaglića a zároveň slávi jubileum. V Lipiku v žrebčinci lipicanských koní po srdečnom uvítaní a pozdravnom príhovore pani Ninkovićovej a primátora mesta Li-

pik pána Antuna Haramiju zamestnanci žrebčince nás zaviedli na obchôdzku podniku a poinformovali nás o všetkom, čo súvisí s jeho činnosťou. Po obchôdzke a spoločnom fotografovaní pán Ninković nás zaviedol do stredu samého Lipika, čiže k parku, kde je umiestnený Detský domov Lipik. Pred domovom nás už čakal a privítal pán primátor, ktorý vyjadril veľký záujem o našu činnosť. Povedal, že je dosť Slovákov v lipickom kraji, no pripomenul pritom, že nie sú na takéto príspešob organizovaní. Po obojstranných pozdraveniach MS Zokov Gaj a primátora bol v odpoludňajších hodinách program pre chránencov domova. Detská skupina MS Zokov Gaj sa chránencom domova predstavila so štyrmi choreografiami a staršia spevácka skupina s niekoľkými pôvodnými slovenskými piesňami. Po vystúpení navštívili Pamätný dom Martina Kukučina, slovenského spisovateľa a lekára. Po obchôdzke a fotografovaní zamierili sme do mesta Čaglić Gornji. V ňom MS usporiadala celovečerný kultúrno-umelecký program. Deti sa znovu predstavili s už nacvičenými choreografiami a s niekoľkými pôvodnými piesňami i staršia spevácka skupina. Okrem MS Zokov Gaj vystúpil i domáci KUS Vreteno z Čaglića a KUS Zdenac zo Zdenov. Samotný kultúrno-umelecký program predviedli vo dvore Etno domu Gornji Čaglić. Po ukončení záväznej časti programu všetci účastníci sa bavili pri bohatom prichystanom občerstvení a pritom sa skvele zabávali a tancovali. (L. Hološová)

FS Zokov Gaj

Foto: L. Hološová

Nový farár Farnosti sv. Josipa Lipovl'any

Foto: I. Hudec

Nový pán farár

V nedeľu 3. augusta na veľkej sv. omši kancelár Požegského biskupstva Ivica Žuljević predstavil všetkým prítomným ve-

riacim nového správcu farnosti kňaza Darija Šimića. Na začiatku slávnostnej omše kancelár Žuljević prečítal dekrét, ktorým biskup dr. Antun Škorčević za nového správcu farnosti vymenoval 29 ročného kňaza Darija Šimića. Kňaz Darijo sa narodil vo Voćine a na Bohosloveckú fakultu sa zapísal v roku 1994. Za kňaza bol vysvätený 2004. roku a doteraz bol kaplánom vo viacerých farnostiach. 2007. roku bol vymenovaný za vikára v Katedrále sv. Terézie v Požege, kde sa i dočkal dekrétu o vymenovaní za lipovlianskeho správcu farnosti.

Zoznámili sme sa s ním ešte počas púte do našich chorvátskych Lúrd.

Vyššie 50 veriacich vydalo sa na púť k matke Božej - Panne Márii útechy, takže sme znovu zažili radosť zo stretnutia s našou nebeskou matkou. Osobitne na nás zapôsobila slávnostná večerná atmosféra,

Foto: I. Hudec

Pán farár s miništrantmi

keď sa zapálilo vyše 20.000 sviec za spievania mariánskych piesní.

Vítame Vás s otvoreným srdcom a prijímame za svojho duchovného pastiera, pán farár Darijo Šimić!

(I. Hudec)

Členovia MS Lipovliany na slávnostnom prijatí

Foto: I. Hudec

V Záhrebe

I tohto roku si 2. septembra v Záhrebe vo Vyslanectve SR pripomenuli Deň štátnosti a Deň ozbrojených síl Slovenskej republiky. Hostiteľom početných vysokých hostí z kultúrneho a verejného života Chorvátska, ako i veľvyslancov a vojenských atašé z početných štátov a Slovákov z Chorvátska bol Jeho Excelencia veľvyslanec SR Ján Báňas.

Lipovlianskú Maticu predstavili Branko Vincent - predseda a Josip Krajči - zástupca predsedu.

Ako zvyčajne pri konci prijatia nasledovalo fotografovanie s veľvyslancom, ale i s lektorkou slovenského jazyka na FF v Záhrebe, nám veľmi milou - Evou Tiben-skou.

Toto je potrebné zaznamenať, aby sa zachránilo pred zabudnutím.

(I. Hudec)

Na schôdzi s parlamentnou zástupkyňou

Foto: I. Hudec

So Zdenkou Čuchnilovou, zástupkyňou v chorvátskom parlamente

V stredu 10. septembra t. r. sa úspešne realizovalo v miestnostiach zastupiteľského úradu v Daruvere stretnutie delegácie MS Lipovl'any (v zložení: Vincent, Krajči a Hudec) s parlamentnou zástupkyňou Čechov a Slovákov v chorvátskom parlamente mr. sc. Zdenkou Čuchnilovou. Odovzdali sme zástupkyňi projekt, na ktorom sa už pracuje - ide o etnohospodárstvo, ktoré sme kúpili na tri splátky.

Projekt nie je jednoročným, ale viacročným a zapáčil sa parlamentárnej zástupkyňi. Zhodli sme sa, že toto etnoho-

spodárstvo bude i v ponuke Turistickej organizácie pre turistov, ktorí prichádzajú navštíviť Jasenovac, Krapje čiže Lonjsko polje.

Dostali sme podporu projektu zástupkyne, v ktorého realizáciu pevne veríme.

Druhou témou bolo vyučovanie slovenského jazyka v Lipovl'anoch podľa modelu C, ktorý beží už tretí rok, ale sa medziasom okolností zmenili. Totiž naša doterajšia učiteľka

Želka Uzlová dostala prácu v Lipiku, takže v Lipovl'anoch bude pracovať iba podľa Zmluvy o dočasnej práci. Ešte jej neriešili ani cestové trovy. Dostali sme prísľúb, že sa spolu s poradcom pre slovenský jazyk prof. Andrejom Kuricom nájdu čo najlepšie riešenia, aby nám naša učiteľka dostala, akokoľvek je možné, prajnejšie pracovné podmienky.

Naša schôdza netrvala dlho, no atmosféra bola výnimočne dobrá, takže mnoho očakávame od našej zástupkyne.

(I. Hudec)

Letné stretnutia slovenských rodín v Lipovľanoch

Foto: I. Hudec

S hosťami zo Slovenska

Ani tohtoročné horúčavy neprekazili dvom Slovenkám v pokročilom veku, ktoré teraz žijú na Slovensku, návštevu svojej rodiny v Lipovľanoch. Tak z Bratislavy pricestovala Milka Dudášová, rodená Záborská, s dcérou Darinou Fabriciovou, zaťom Ondrejom a vnukom Ondrejom. Navštívila najprv sestru Katarínu Perličovú a jej rodinu a potom i svoje netere - Milkicu Leko (rod. Záborský), Ľubicu Kozina (rod. Záborský) a ostatnú rodinu. Ktovie, či sa toto stretnutie nabité emóciami a plné spomienok a

vzhľadom na pokročilý vek návštevníčky zopakuje, ale je isté, že potomkovia Milky Dudášovej budú ešte dlho prichádzať do Lipovľan.

Aj u Antuna Juratovca tohto roku bola na návšteve jeho tetka, matkina sestra - Milka Piknová, rodená Lacko, ktorá napriek tomu, že so svojimi 85 rokmi má vážne pro-

blémy s chodením, spolu so synom Jozefom predsa len vydržala náročnú cestu. Narodila sa v Lipovľanoch a počas 2. svetovej vojny. Živo nám opísala svoj život a sporenie, aby mohla odísť na Slovensko.

Predstavitelia MS Branko, Josip Krejčí a ja zastihli sme ju u synovca v Lipovľanoch pri čítaní chorváckych novín, lebo je ešte vždy na všetko zvedavá. V mene Matice slovenskej Lipovľany darovali sme jej knihu Slováci v Lipovľanoch, niekoľko čísel nášho časopisu Prameň a zopár starých pohľadníc, ktoré znázorňujú Lipovľany v minulosti.

Pri rozlúčke sme pani Dudášovej, pani Piknovej a ostatným popriali dobré zdravie a šťastlivú cestu na Slovensko.

(I. Hudec)

S hosťami zo Slovenska

Foto: I. Hudec

Tri žiačky v novej školskej budove

Foto: A. M. Kuric

Učiteľka Dasovičová so žiakmi

Na Radoši sa od tohto školského roku začala znovu výučba. Stará škol-

ská budova bola pred dvoma rokmi zrúcaná, pretože už podmienky pre výučbu boli neprijateľné. Žiaci Slováci aj Chorváti chodili do školy do Iloka.

Dnes sú v novej krásnej budove, ktorú môžu Radošanom závidieť mnohí, iba tri žiačky. Výučba je v chorvátskom jazyku a slovenský jazyk sa vyučuje iba tri hodiny týždenne

- ako pestovanie slovenského jazyka a kultúry.

Žiaci v Chorvátsku, ktorí sa učia slovenský jazyk a kultúru, od tohto roku majú nové knihy, ktoré boli vypracované podľa učebného plánu a učebných osnov Ministerstva vedy, vzdelávania a športu Chorvátska. Knihy vypracovali pedagógovia, profesori z Vojvodiny Zoroslav Spevák a Michal Týr so spolupracovníkmi Valentínou Kuricovou, Máriou Pepelkovou a poradcom pre slovenský jazyk Andrejom Kuricom.

Aj žiačky na Radoši majú nové učebnice.

Prajeme Radošanom na budúci rok viacej žiakov, veď nová školská budova ich volá. (A. M. Kuric)

NECH ŽIJE DIVADLO A MYS NÍM!

Foto: V. Mikšádová

1. Autori a recenzenti monografie

O divadle v slovenskej reči v Iloku ako o jedinom svojho druhu v Chorvátsku sa doteraz písalo občasne, najčastejšie po premiére na ilockom javisku alebo po cezpoľnom hostovaní.

Keďže však doteraz neexistovala ucelená publikácia, ktorá by tento fenomén jestvovania a pretrvávania divadla v Iloku od roku 1914 zaznamenala na jednom mieste, pokúsila sa trojica autorov - Ružica Černá, Vlatko Mikšad a Ratko Sudecký - zozbierať a zachovať čo najpresnejšie údaje, zachované v texte a fotografiách. Všetci traja Iločania, každý s iným poľom pôsobnosti: Ružica Černá, kustódka v ilockom múzeu, bola aj spoluautorkou niekoľkých výstav na tému divadla v slovenskej reči v Iloku, Vlatko Mikšad, profesor slovenského jazyka a dlhoročný divadelník, režisér a scénograf a Ratko Sudecký, profesionálny žurnalista pôsobiaci tohto času v Rádiu Expres v Bratislave, spoločne dotvorili dielo Slovenské divadlo v Iloku 1914 - 2008, ktoré sa stretlo s neobýčajným záujmom širokej, a nielen divadelnej, verejnosti.

Písanie divadelnej monografie trvalo tri roky, využívala sa doslova každá minúta voľného času a nehládalo sa „či je sviatok a či piatok“, lebo ani jeden z auto-

rov to nerobil v rámci svojich pracovných povinností, ale vo svojom voľnom čase. Nielenže boli využité pramene v samotnej ilockej Matici, ktoré za sebou zanechal bývalý tajomník SKOS-u Ľudovíta Štúra Jozef Čermák alebo spolkový kronikár Štefan Pap, ale sa uskutočnili aj výskumné činnosti v rôznych knižniciach, vyhrabávali sa novinové články a v nemalej miere pomohlo aj prehľadávanie internetových stránok.

Čo však treba osobitne zdôrazniť, sú osobné návštevy a rozhovory Černej a Mikšada s desiatkami žijúcich hercov nielen v Iloku, ale aj v Selenči, Báčskej Palanke, Báčskom Petrovci, Ľube, Šíde, Silbaši, za materiálom sa šlo aj do Lalite, Lugu a Nového Sadu vo Vojvodine, do Banskej Bystrice, Detvianskej Huty, Krnče, Čadce a do obce Látky na Slovensku. Černá dokonca šla tak ďaleko, že z miestneho evanjelického cintorína odpísala údaje zo všetkých náhrobných kameňov, aby mohla preveriť, či herci spomínaní v údajoch mohli hrať v určitom období.

O akú činnosť tu šlo, môže sa odhadnúť len podľa niekoľkých príkladov: keď sa autorom dostala do rúk fotografia divadelnej hry Z otroctva k slobode Gustáva Zocha z roku 1940, na ktorej sa nachádzalo 50 postáv, poznali podľa tváre len 2-3 her-

cov - v rozhovore im jedna z informátoriek, Anna Mučajiová, rodená Lamošová roku 1926, povedala mená viac ako štyridsiatich hercov, lebo ako 14-ročná hrala v tomto predstavení; alebo prípad autora divadelnej hry Zajac z roku 1958, ktorého meno uvádzali v rôznych vydaniach ako Mjasnickij - hľadaním po internete sa horko-t ťažko zistilo, že šlo o ruského autora veselohier Ivana Iliča Bariševa, ktorý sa podpísal týmto pseudonymom.

376 stranová kniha, chronologicky usporiadaná, je napísaná dvojazyčne - texty prekladali Svetlana Feldyová, Anna Pucovská a autori Mikšad a Sudecký. Recenzie podpísali novinár a kultúrny dejateľ z Báčskeho Petrovca Ján Dorča, popredný herec Chorvátskeho národného divadla Goran Grgić, námestník ministra kultúry Chorvátskej republiky Srečko Šestan a herečka Mestského dramatického divadla v Záhrebe Vlasta Knezovićová. Autori uvádzajú, že v Iloku bolo zahraných 156 premiér (uvádza sa zoznam a dátumy), v ktorých účinkovalo, menom známych, 553 hercov. Okrem nich sú abecedným poradím uvedené mená všetkých osôb, ktoré sa akýmkoľvek spôsobom podieľali na realizácii divadelného predstavenia a týmto spôsobom zachovávali slovenskú reč a národnostné povedomie vo víre politických udalostí a zmien, ktoré sa prehnali Ilokom. Kniha bola vydaná v počte 1000 kusov.

Hostiteľkami rozhovorov boli Anna Pucovská a Andrea Cerovská, rozhovory viedli recenzenti Dorča a Grgić a niekoľko slov o prípravách na vydanie publikácie povedali aj všetci traja autori.

Nechýbali ani najstarší žijúci herci: Mária Liptáková, rodená Čániiová, nar. 1919, dcéra Jána Čániho, herca, ktorý hral v prvom slovenskom divadelnom predstavení roku 1914; Štefan Poniger, nar. 1923, ktorý hral v Iloku od roku 1950; Anna Mučajiová, rodená Lamošová, nar. 1926; Katarína Matúšová, rodená Velková, nar. 1926; Juraj Kukučka, nar. 1928 s manželkou Annou, rodenou Rauzovou, nar. 1929 a Radmila Kopčoková, nar. 1929, ktorá hrala od roku 1948. Prítomný bol aj Daniel Pucovský, nar. 1933, ktorý odohral najviac divadelných úloh - 33. Hrával od roku 1947 po rok 1984. Všet-

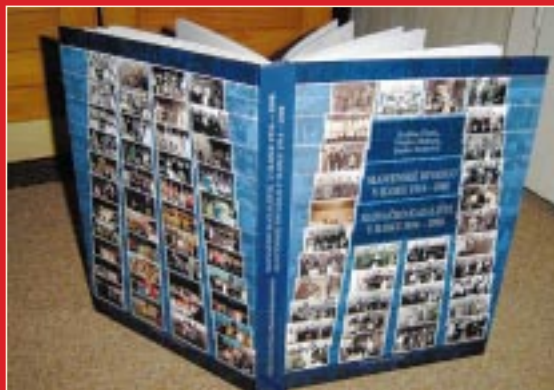

Foto: R. Černá

Monografia o divadle

Foto: R. Černá

Autori publikácie Slovenské divadlo v Iloku 1914 - 2008:
Vlatko Mišad (zľava), Ružica Černa a Ratko Sudecký

kým menovaným venovali autori na pamiatku knihu s poznámkou, že napísané dielo venujú všetkým minulým, dnešným a budúcim účastníkom ochotníckych divadelných predstavení a obecnstvu s veľkou vďakou za všetko, čo sa robí na zachovanie a pestovanie slovenského jazyka v Iloku s mottom: Nech žije divadlo a my s ním!

Prezentáciu svojou prítomnosťou a povzbudivými slovami poctili aj: podpredseda vlády Slovenskej republiky Dušan Čaplovič, zástupkyňa slovenskej a českej menšiny v chorvátskom parlamente Zdenka Čuchnilová, predseda Rady pre národnostné menšiny v Chorvátsku Nikola Mak, veľvyslanec Slovenskej republiky v Záhrebe Ján Báňas, predseda Zväzu Slovákov v Chorvátsku Andrej Kuric, predstavitelia Zväzu Čechov v Chorvátsku, predstavitelia

lia Evanjelickej cirkvi v Chorvátsku - generálny vikár Branko Berić a farárka cirkevného zboru v Soljanoch Svetlana Vojnićová-Feldyová, župan Vukovársko-sriemskej župy Božo Galić, primátor Mesta Ilok Ivan Plazonić, riaditeľka Mestského múzea v Iloku Dubravka Tomšíková-Krmpotićová, režisér Ľuboslav Majera z Bácskeho Petrovca, predstavitelia slovenských matíc a spolkov z Chorvátska a zo Srbska, ako i ďalší predstavitelia kultúrneho a duchovného života v spomenutých krajinách. Prezentácia bola aj mediálne dobre sledovaná, nielen z Chorvátska, ale aj zo Srbska.

(V. Mišad)

Foto: R. Černá

Najprv do rúk najstarších divadelníkov

Foto: R. Černá

Najprv do rúk najstarších divadelníkov

Foto: R. Černá

Vysokí hostia a obecnstvo

Počúvajte vysielanie po slovensky Rádia Osijek každú nedeľu o 19.10
Počúvajte vysielanie po slovensky Rádia Našice každú stredu o 18.15
Počúvajte vysielanie po slovensky Rádia Đakovo každú štvrtok o 20.00
Počúvajte vysielanie po slovensky Rádia Ilok každú sobotu o 13.00

www.savez-slovaka.hr